

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Pápa Város Önkormányzata

2023-2028

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)	3
Bevezetés	3
A település bemutatása	3
Értékeink, küldetésünk	6
Célok	6
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)	8
1. Jogszabályi háttér bemutatása	8
2. Stratégiai környezet bemutatása	9
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	13
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység	38
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége	57
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	65
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	72
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása	84
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	88
1. A HEP IT részletei	89
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése	89
Jövőképünk	90
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) ...	91
3. Megvalósítás	94
3.1 A megvalósítás előkészítése	94
3.2 A megvalósítás folyamata	94
3.3. Monitoring és visszacsatolás	95
3.4 Nyilvánosság	95
3.5. Kötelezettségek és felelősség	96
3.6. Érvényesülés, módosítás	96

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP)

Bevezetés

Összhangban az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” c. dokumentum szerint átdolgozva, Pápa Város Önkormányzata (a továbbiakban: Önkormányzat) Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az Önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Demográfiai helyzet

1. számú táblázat - Lakónépesség január 1-jén

Év	Lakónépesség	Bevándorolt	Letelepedett	Menekült	Férfi	Nő
2017	30 931	30	6	0	14 642	16 289
2018	30 566	28	9	0	14 481	16 085
2019	30 259	31	5	0	14 279	15 980
2020	29 905	29	10	0	14 110	15 795
2021	29 446	28	13	0	13 898	15 548
2022	28 919	27	19	0	13 671	15 248
2023	28 546	24	26	0	13 498	15 048

Forrás: BM

A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező, de másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen a területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.

Pápa város lakónépessége csökken, amely egyrészt a vándorlási egyenlegnek, másrészt a népesség természetes fogyásának a következménye.

**2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint
2023. január 1-jén**

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi	Nő
Állandó népesség	13 663	14 986	28 649	47,69	52,24
0-2 éves	386	319	705	2,82	2,12
0-14 éves	1 999	1 874	3 873	51,61	48,38
15-17 éves	447	390	837	53,40	46,59
18-59 éves	7 911	7 801	15 712	50,35	49,64
60-64 éves	835	1 013	1 848	45,18	54,81
65 év feletti	2471	3 908	6 379	38,73	61,26

Forrás: BM

Az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk).

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakos (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok (fő)	Öregedési index (%)
2017	5 673	4 241	133,76
2018	5 766	4 184	137,81
2019	5 923	4 131	143,37
2020	6083	4105	148,18
2021	6227	4034	154,36
2022	6 326	3 893	162,49
2023	6 379	3 873	164,70

Forrás: TeIr, KSH-TSTAR

Statisztikai mutatószám, amely azt mutatja meg, hogy mennyi az idős (65 év feletti) népesség aránya a fiatal (14 év alatti) népességhez képest. Az öregedési index praktikus mutatószám, mert időben, térben könnyen összehasonlíthatóan fejezi ki a népességben történő változást, pl. az öregedési index növekszik, ha az össznépességben belül emelkedik az időskorúak száma, az index csökken, ha emelkedik a születések száma és a 14 év alatti korosztály száma. Egy adott területi egység népességének korösszetételében - így az öregedési indexében is - változást okoznak a ki- és beköltözések, a lakóhely változtatások is.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)
2017	-2,86
2018	-6,51
2019	-8,71
2020	-9,08
2021	-11,46
2022	-5,35

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

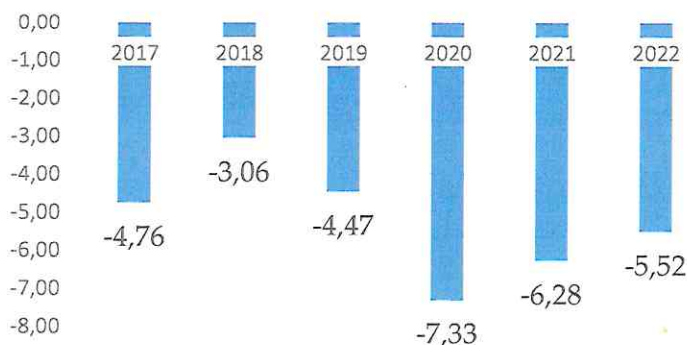

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)
2017	-4,76
2018	-3,06
2019	-4,47
2020	-7,33
2021	-6,28
2022	-5,52

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

**Az élve születések és halálozások
különbségének 1000 lakosra vetített száma (fő)**

Értékeink, küldetésünk

A Helyi Esélyegyenlőségi Program küldetése, hogy megakadályozza az emberek elleni bármilyen diszkriminációt faji vagy etnikai származásuk, vallásuk, hitük, fogyatékságuk, életkoruk vagy szexuális orientációjuk alapján. Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Célunk, hogy mindenkinek esélye legyen a szolgáltatásokhoz való hozzáféréshez.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Pápa Város Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).
- A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezését és a feltárt problémák komplex kezelésére szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotását a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen. Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat. További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt. Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmazására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1. A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.”

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.

A program elkészítésére vonatkozó további jogszabályok:

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához” alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.

1.2. Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása

Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi rendeletek a következők:

- Pápa Város Önkormányzata Képviselőtestületének a pénzbeli és természetben nyújtott szociális, valamint a gyermekek és a fiatal felnőttek rászorultságára tekintettel nyújtható ellátásokról és az ezzel kapcsolatos eljárási szabályokról szóló 4/2020. (II.14.) önkormányzati rendelete,
- Pápa Város Önkormányzata Polgármesterének a Pápa városban biztosítható személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról, azok igénybevételének rendjéről, a fizetendő térítési díjak megállapításáról szóló 9/2020. (III.31.) önkormányzati rendelete,
- Pápa Város Önkormányzata Képviselőtestületének Pápa város egészségügyi alapellátási körzeteiről szóló 22/2012. (X.25.) önkormányzati rendelete,
- Pápa Város Önkormányzata Képviselőtestületének az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 28/2013. (XI.14.) önkormányzati rendelete.

A Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjrendszer célja az esélyteremtés érdekében a hátrányos helyzetű, szociálisan rászoruló fiatalok felsőoktatásban való részvételének támogatása. Jogszabályi háttere a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény, valamint a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről szóló 51/2007. (III. 26.) Korm.rendelet. Az Ösztöndíjrendszerhez Pápa városa 2001-től kezdődően minden évben csatlakozott.

2. Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapidokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.]

2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás politika fő irányait.

Elemei:

Új Roma Stratégia (2019-2030)

Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)

„Legyen jobb a gyermekeknek” Nemzeti Stratégia (2007-2032)

„A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban” (2021–2030)

Idősügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)

Országos Foglalkoztatási Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek. A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030, Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készíthető egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

2.1. Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Pápa Város Önkormányzata Szolgáltatástervezési Konceptiójának célja (2023.):

- a szociális szolgáltatások alapelveinek, irányának, céljainak meghatározása, amelyeket a település a szociális szolgáltatások biztosítása, átalakítása során követ, illetve amelyekkel orientálni kívánja a szociális szolgáltatások további szereplőit;
- azoknak a konkrét célkitűzéseknek a részletezése, amelyeket a szociális szolgáltatások biztosítása során érvényesíteni kíván;
- elősegíteni a szociális törvény által meghatározott feladatok ellátását.

A koncepció fő célkitűzése, hogy:

- a szociális szolgáltatások kerüljenek közelebb az ellátottakhoz,
- hangsúlyosabbá váljon a saját környezetben történő gondozás,
- az egyházak, civil szervezetek, vállalkozások és önkéntesek részvétele tovább erősödjön a szociális ellátásokban.

Pápa Város Önkormányzata Sportkoncepciójának főbb stratégiai céljai:

- Az elosztási alapelvek és a támogatási feltételek meghatározásával olyan normatív sportfinanszírozási rendszer kidolgozása, amely révén egyrészt behatárolhatóvá, másrészt a következő időszakra vonatkozóan mindenki számára kiszámíthatóvá, tervezhetővé válik a városi sporttámogatás.
- A város arculatát meghatározó, kimagasló hazai (esetleg nemzetközi) eredményességet produkáló verseny- és élsport szakosztályok, csapatok működésének támogatása.
- A sportágak utánpótlásrendszerének támogatása, a tehetségek kiválasztásának és gondozásának biztosítása.
- Az egészségkárosultak, a tanulásban, értelmileg és mozgásban akadályozottak sportjának fokozott figyelemmel kísérése, szervezeteik működtetéséhez, rendezvényeik lebonyolításához támogatási lehetőségek biztosítása.
- A fejlett sportélet alapját képező óvodai, iskolai testnevelés és sport személyi és tárgyi feltételeinek javításában történő közreműködés.
- A diáksport országos és városi versenyrendszerének működtetéséhez szükséges feltételek biztosítása, ezek kapcsán a teljesítményelv érvényesítése, a tanulói ifjúság egészséges fejlődését, betegség megelőzését szolgáló programok, tevékenységek támogatása.
- A lakosság minden rétegének ösztönzése a rendszeres sportolásra.
- A szabadidősport területén szemléletformálás az egészséges életmód népszerűsítése érdekében, a kínálat bővítése mellett az egészségmegőrzéssel, rekreációval foglalkozó kisközösségek, klubok, sportszervezetek programjainak, tevékenységének támogatása, valamint önálló rendezvények szervezése, a szabadidősport helyi feltételeinek javítása.
- Az önkormányzati tulajdonú sportlétesítmények állagának megóvása, működtetésük hatékonyságának növelése.
- A város kistérségi/járási központi szerepének megfelelően, térségi/járási sportfeladatok ellátásának támogatása – a pályázati és egyéb lehetőségek figyelembe vételével.
- A hazai és nemzetközi sportkapcsolatok ápolása, bővítése, a partnervárosi kapcsolatokon belül a sport szerepének további szélesítése.
- Kiemelkedő nemzetközi és országos sportrendezvények lebonyolítása városunkban, célirányos fejlesztéssel és marketing munkával a sportturizmus növekedésének elősegítése.

Pápa Város Drogellenes Stratégiája 2022-2027. a Nemzeti Drogellenes Stratégiával és az EU Drogstratégiájával összhangban készült el. A megfogalmazott célok között szerepel a szükségletek, a feladatok, a megoldási módok számbavétele, továbbá olyan döntéshozatali elvek, irányok meghatározása, amely megvalósulása során a meglévő erősségek megőrizhetőek, a hiányosságok pótolhatóak.

A Stratégia részletezi azokat a konkrét célokat, amelyeket a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum és a város a drogellenes tevékenysége során érvényesíteni kíván, elősegítve ezzel a fórum által meghatározott feladatok ellátását és a pályázati lehetőségek kihasználását. Orientálni kívánja a Pápán működő állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezeteket a prevencióra, kezelésre és ellátásra.

Pápa Város Gazdaságfejlesztési Stratégiájának stratégiai céljai a következőképpen foglalhatók össze:

- a helyi gazdasági szereplők együttműködésének bővítése,
- a gazdaságfejlesztés önkormányzati szintű támogatása,

- a munkaerő-piaci keresleti és kínálati igények összehangolása,
- a helyi szak- és felnőttképzés összehangolása a munkaerő-piaci keresleti igényekkel,
- a feldolgozóipari és szolgáltatási szektor kiemelt fejlesztése,
- a Bázisrepülőtér bővülő szolgáltatásainak integrációja a helyi gazdaságba,
- a helyi gazdaságot kiszolgáló infrastruktúra fejlesztése.

Pápa Város Településfejlesztési Konceptiója a város társadalmi jövőképre vonatkozóan az alábbiakat határozza meg:

- Népességét megtartani képes, vonzó élettér, az életminőségre pozitívan ható intézkedéseknek köszönhetően a természetes népességfogyás mérséklődik.
- A városban és a járásban élők magas színvonalú városi szolgáltatásokat vehetnek igénybe az egészségügy, oktatás-nevelés, kultúra, művelődés, rekreáció, sport, vendéglátás, igazgatás és hivatali ügyintézés területén.
- A városban működő középfokú oktatási intézményrendszerben a szakképzés nagyobb teret nyer, változatos képzési kínálat nyújtásával jól kvalifikált, a piac által igényelt szakképzett munkaerőt biztosít a nagy foglalkoztatók számára.
- A felsőfokú (egyetemi, főiskolai) duális szakképzés és a térség gazdasági szereplőinek igényeihez illeszkedő duális képzés stabil része a város oktatási-képzési rendszerének, aminek eredményeképp a humánerőforrás adottságok lényegesen javulnak.
- Enyhül a szegregáció, eltűnnek a város leromlott részei (Vaszari út és Téglagyári út környéke), és megtörténik fenyegetett városi területek (lakótelepek) és környezetük rehabilitációja.
- Nő a szociális biztonság, enyhülnek a szociális problémák, a hátrányos helyzetű csoportok haszonélvezői lesznek a városban kibontakozó gazdasági fellendülésnek.
- A város intézményei az időskorú lakosság részére magas színvonalú ellátást biztosítanak, az idősebb korosztály megbecsülésben él.
- A városban élők vármegyei átlagot meghaladó egészségi állapotát az egészségmegőrző, rehabilitációs és a rekreációs fejlesztések, a változatos sportolási, aktív kikapcsolódási lehetőségek biztosítják a korszerű egészségügyi szolgáltatások mellett.
- A civil szféra tovább erősödik és növekszik részvétele a város életében.
- Mindezzel párhuzamosan megőrződik Pápa sajátos polgárvárosi identitása.

Fenntartható Városfejlesztési Stratégia (2021-2027) célja olyan város és járási központ kialakítása, amely értékeit megőrizve, azt továbbfejlesztve egyaránt vonzó a befektetők, az idelátogató vendégek és a napjaikat itt élő városlakók számára. A város jövőképéből következően a célrendszer négy stratégia célt jelöl ki: 1. Fenntartható, klímabarát város; 2. Okos város a digitális világban; 3. Vonzó lakóhely kínálatú város; 4. Vonzó munka- és telephely kínálatú város.

2.2. A Helyi Esélyegyenlőségi Program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Pápa város körül elhelyezkedő önkormányzatok 1997-ben azzal a céllal hoztak létre társulást, hogy együttműködésük révén gazdaságosabban és hatékonyabban tudjanak biztosítani kötelező, elsősorban szociális alapszolgáltatásokat. A társulás többször átalakult, jelenleg a Pápakörnyéki Önkormányzatok Feladatellátó Társulása biztosít lehetőséget a csatlakozott településeknek házi segítségnyújtás, család-és gyermekjóléti szolgálat, belső ellenőrzés és sport feladatok ellátására.

2.3. A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a BM, a TEIR és a KSH-TSTAR adatbázisból, a Pápai Polgármesteri Hivatal nyilvántartásaiból, az egyes területeket érintő intézmények – Pápa Város Önkormányzatának Egyesített Szociális Intézménye (a továbbiakban: Egyesített Szociális Intézmény), Pápa Város Önkormányzatának Egészségügyi Alapellátási Intézete (a továbbiakban: Egészségügyi Alapellátási Intézet) - éves beszámolóiból, a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal adatszolgáltatásaiból, valamint a szakemberek tapasztalatai alapján mutattuk be.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A szegénység összetett, komplex társadalmi jelenség, amit több szempontból lehet vizsgálni. Nemcsak jövedelemegyenlőtlenség, hanem valamitől való megfosztottság is. Ennek vannak „hard” elemei (pl. lakás) és „soft” elemei is (pl. kapcsolatrendszer).

Magyarországon a szegények többnyire a következő csoportokból kerülnek ki: tartósan munkanélküliek, részidőben foglalkoztatottak, tartós betegségben szenvedők, fogyatékkal élők, nyugdíjasok, csonkacsaládok, romák, hajléktalanok.

A társadalmi kirekesztettséget nem lehet egyetlen mutatóba sűríteni. Definiálása nem könnyű feladat, ezért sokféle értelemben használják. A szegénység és a kirekesztettség szorosan összefügg: a szegénység, a munkanélküliség és a társadalmi kirekesztődés között "háromszoros kölcsönviszony" áll fenn, ugyanakkor a szegénység mégsem teljesen azonos a kirekesztettséggel. Bár a szegények kirekesztettek, de a nem szegények között is vannak kirekesztettek. A társadalmi kirekesztettség inkább társadalmi csoportok jellemzője. A társadalmi kirekesztettség a szegénység határt az egy főre jutó jövedelemmel fémjelzett szegénységküszöb fölé emeli és nemcsak a munkaerő-piacról, a fogyasztásból való kizárást jelenti, hanem a jövőkép hiányát, "a saját és a gyermekük jövőjébe vetett hitük" hiányát.

Társadalmi kirekesztettség jellemző egy csoportra, ha az alábbi három feltétel közül valamelyik igaznak bizonyul:

- nem részesedik a gazdasági fejlettség adott szintjén a társadalom rendelkezésére álló anyagi és kulturális javak, szolgáltatások egy főre jutó átlagának legalább a felével,
- nem rendelkezik a javak és szolgáltatások átlagos mértékének tartós birtoklásához szükséges hatékony érdekérvényesítési képességgel,
- nincs lehetősége arra, hogy részt vegyen a teljes értékű állampolgári lét gyakorlásához szükséges politikai döntéshozatali folyamatokban.

A társadalmi kirekesztettség mértékét, mélységét, a társadalmi integráció jövőbeni esélyét az határozza meg, hogy e három kritérium közül az érintett csoport hányban és melyikben érintett. A legrosszabb helyzetben azok a társadalmi csoportok vannak, amelyek mindhárom kritérium alapján kirekesztettnek minősülnek.

A társadalmi kirekesztettséget azért is fontos vizsgálni, mert ez alkotja a "jövedelmi szegénység" újratermelődésének alapját. A társadalmi kirekesztettség mértéke határozza meg, hogy a szegénység mennyire átmeneti vagy tartós jelenség, hogy kik képesek és milyen társadalmi segítséggel kiemelkedni a jövedelmi szegénységből.

E terület vonatkozásában a következők jogszabályi rendelkezések, amelyek a foglalkoztatási és szociális, valamint egészségügyi ellátásokhoz történő hozzáférés, a lakhatási körülmények javítását szolgálhatják.

- **Az Szt.** meghatározza a pénzbeli, a természetben nyújtott és a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások egyes formáit, a jogosultság feltételeit, meghatározza a személyes gondoskodás megszervezésére köteles szerveket, a személyes gondoskodást nyújtó szociális intézmény fenntartójának feladat- és jogkörét, az intézményi ellátások igénybevételének módját, az ellátottak és a szociális szolgáltatást végzők jogait, az intézményi jogviszony megszűnésének eseteit, a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokért fizetendő térítési díjat. Rendelkezik a szerződéses szociális ellátásokról, a szociális ellátások finanszírozásának egyes szabályairól.

- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény (továbbiakban: Cst.) célja, hogy a családok anyagi biztonságának elősegítése, a gyermeknevelés támogatása és a magyar nemzet népesedéspolitikai céljainak megvalósítása érdekében meghatározza az állam által nyújtandó családtámogatási ellátások rendszerét, formáit, az ellátások jogosultsági feltételeit, valamint az ellátások megállapításával és folyósításával kapcsolatos legfontosabb hatásköri és eljárási szabályokat.
- az Ft. célja a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog gyakorlásának elősegítése, a foglalkoztatási feszültségek feloldása, valamint az álláskereső támogatásának biztosítása.
- a nemzetiségek jogairól szóló törvény célja a nemzetiségek sajátos kultúrájának megőrzésének, anyanyelvük ápolásának és fejlesztésének, egyéni és közösségi jogainak széleskörű biztosításának elősegítése, figyelemmel Magyarország Alaptörvényében a magyarországi nemzetiségek ügye iránt kinyilvánított felelősségvállalásra, továbbá a nemzetiségek védelmére.

A társadalom úgy ítéli meg, hogy cigány az, aki annak születik, rasszjegyei alapján cigány vagy az általa folytatott életmódja alapján azzá vált. A sikeresen asszimilálódott cigányokat és a „nem cigány életmódot élő” fél-cigányokat a többségi társadalmak gyakran nem tekintik cigánynak. Az információs és önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény értelmében különleges adat: a személyes adatok különleges kategóriába tartozó minden adat, azaz a faji vagy etnikai származásra, politikai véleményre, vallási vagy világnézeti meggyőződésre vagy szakszervezeti tagságra utaló személyes adatok, valamint a genetikai adatok, a természetes személyek egyedi azonosítását célzó biometrikus adatok, az egészségügyi adatok és a természetes személyek szexuális életére vagy szexuális irányultságára vonatkozó személyes adatok.

Veszprém vármegyében a 2022. évi népszámlálás során 3204 fő vallotta magát cigány nemzetiséghez tartozónak.

3.1. Jövedelmi és vagyoni helyzet

A szegénység több társadalmi tényező által meghatározott, összetett jelenség, de a jövedelmi elégtelenség vagy hiány mutatja meg a leginkább. Az alacsony jövedelműek az Szt.-ben, a Gyvt.-ben, valamint a települési önkormányzat rendeletében meghatározott pénzbeli és természetbeni ellátásokban részesülhetnek, amennyiben nem rendelkeznek a jogszabályban meghatározott vagyonnal.

Az Szt. 4. § (1) bekezdés b) pontja szerint vagyon: ha a törvény másként nem rendelkezik, az a hasznosítható ingatlan, jármű, vagyoni értékű jog, továbbá pénzforgalmi szolgáltatónál kezelt – jövedelemként figyelembe nem vett – összeg, amelynek

- ba) külön-külön számított forgalmi értéke, illetve összege a szociális vetítési alap összegének a harmincszorosát, vagy
- bb) együttes forgalmi értéke a szociális vetítési alap összegének a nyolcvanszorosát meghaladja, azzal, hogy a szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások jogosultsági feltételeinek vizsgálatánál nem minősül vagyonnak az az ingatlan, amelyben az érintett személy életvitelszerűen lakik, az a vagyoni értékű jog, amely az általa lakott ingatlanon áll fenn, továbbá a mozgáskorlátozottságra tekintettel fenntartott gépjármű.

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	100 lakosra (fő)	az állandó népesség %-ában
2017	52,16	26,3
2018	52,64	24,25
2019	51,8	22,37
2020	50,67	21,57
2021	51,69	20,93

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3.2. Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

A táblázatokba gyűjtött adatok, valamint a helyi önkormányzat Flt.-ben és Möt.-ben foglalt feladatai alapján településünkre jellemző foglalkoztatottságot, munkaerő-piaci lehetőségeket kívánjuk bemutatni az elmúlt évek változásainak figyelembevételével, a különböző korosztályok, illetve nemek szerinti bontásban.

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek helyzete

3.2.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
2017	1,84	1,85	1,85%
2018	2,22	2,05	2,14%
2019	2,60	2,68	2,64%
2020	2,85	3,09	2,97%
2021	2,21	2,23	2,22%
2022	2,27	2,26	2,27%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Munkanélküliség nemek szerint

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	378	427	518	569	415	417
20 éves, vagy az alatti	Fő	16,00	22,00	28,00	22,00	27,00	22,00
	%	4,23%	5,15%	5,41%	3,87%	6,51%	5,28%
21-25 év	Fő	35,00	43,00	47,00	58,00	30,00	34,00
	%	9,26%	10,07%	9,07%	10,19%	7,23%	8,15%
26-30 év	Fő	34,00	43,00	47,00	54,00	40,00	42,00
	%	8,99%	10,07%	9,07%	9,49%	9,64%	10,07%
31-35 év	Fő	40,00	34,00	64,00	48,00	33,00	28,00
	%	10,58%	7,96%	12,36%	8,44%	7,95%	6,71%
36-40 év	Fő	29,00	42,00	59,00	50,00	29,00	34,00
	%	7,67%	9,84%	11,39%	8,79%	6,99%	8,15%
41-45 év	Fő	48,00	41,00	53,00	63,00	37,00	39,00
	%	12,70%	9,60%	10,23%	11,07%	8,92%	9,35%
46-50 év	Fő	33,00	32,00	49,00	69,00	41,00	52,00
	%	8,73%	7,49%	9,46%	12,13%	9,88%	12,47%
51-55 év	Fő	27,00	43,00	46,00	55,00	43,00	32,00
	%	7,14%	10,07%	8,88%	9,67%	10,36%	7,67%
56-60 év	Fő	36,00	44,00	41,00	50,00	43,00	46,00
	%	9,52%	10,30%	7,92%	8,79%	10,36%	11,03%
61 éves, vagy afeletti	Fő	80,00	83,00	84,00	100,00	92,00	88,00
	%	21,16%	19,44%	16,22%	17,57%	22,17%	21,10%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú táblázat - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül
	%	%
2017	38,89	49,66
2018	36,30	49,03
2019	32,63	49,70
2020	40,60	53,25
2021	42,17	50,29
2022	38,61	51,55

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosanál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség	8 általánosanál magasabb iskolai végzettség		
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	378	37	9,78	125	33,06	216	57,14
2018	427	36	8,43	137	32,08	254	59,48
2019	518	41	7,91	177	34,16	300	57,91
2020	569	37	6,5	176	30,93	356	62,56
2021	415	37	8,91	119	28,67	262	63,13
2022	417	31	7,43	119	28,54	267	64,03

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A tartósan munkanélküliek számára olyan helyzetet kell teremteni, hogy visszakerülhessenek a nyílt munkaerő-piacra, ennek eszközei lehetnek a felzárkóztató képzések, átképzések. Az Ebktv. 21. §-a alapján az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét jelenti különösen, ha a munkáltató a munkavállalóval szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést alkalmaz, különösen a következő rendelkezések meghatározásakor, valamint azok alkalmazásakor:

- a munkához való hozzájutásban, különösen nyilvános álláshirdetésben, a munkára való felvételben, az alkalmazási feltételekben;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését megelőző, azt elősegítő eljárással összefüggő rendelkezésben;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítésében és megszüntetésében;
- a munkavégzést megelőzően vagy annak folyamán végzett képzéssel kapcsolatosan;
- a munkafeltételek megállapításában és biztosításában;
- a foglalkoztatási jogviszony vagy a munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony alapján járó juttatások, így különösen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 12. § (2) bekezdésében meghatározott munkabér megállapításában és biztosításában;
- a tagsággal vagy részvétellel kapcsolatban a munkavállalók szervezeteiben;
- az előmeneteli rendszerben;
- a kártérítési, illetve a fegyelmi felelősség érvényesítése során,
- a munkavállalók szülői és munkavállalói kötelezettségeinek összehangolását és a gyermek gondozására fordítható idő növelését elősegítő apasági szabadság, szülői szabadság és a gyermek gondozása céljából a gyermek hároméves koráig igénybe vehető fizetés nélküli szabadság kérelmezésével, vagy igénybevételével összefüggésben, valamint
- a gondozói munkaidő-kedvezmény kérelmezésével vagy igénybevételével összefüggésben.

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A nyilvántartott álláskeresőkkel kapcsolatosan általános tapasztalat, hogy összefüggés van a munkanélküliség időtartama és az elhelyezkedési arányok között: minél több időt töltenek álláskeresőként, annál rosszabb a munkaerő-piacra való visszatérési esélyük.

A munkaerő-piac elvárásai már nem csak a végzettségre, szakképzettségre, hanem a személyes kompetenciákra, gyakorlati tudásra is kiterjednek. A foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az alacsony iskolai végzettségűek mellett az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok és a megváltozott munkaképességűek.

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerő-piacra történő átlépés lehetőségei

A közfoglalkoztatás célja, hogy a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra. A közfoglalkoztatás átmeneti munkalehetőséget biztosít azok számára, akiknek az önálló álláskeresőse hosszú ideig eredménytelen. A Pápai Polgármesteri Hivatal, az önkormányzat intézményei és gazdasági társaságai rendszeresen élnek a közfoglalkoztatás lehetőségével. Gyakori, hogy a munkaerő hiányát átmenetileg ezzel orvosolják. A közfoglalkoztatás időtartama alatt jól teljesítő munkavállalók visszatérhetnek az elsődleges munkaerő-piacra.

3.2.5. számú táblázat – Foglalkoztatáspolitikai

Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma	Közfoglalkoztatottak száma
	Fő	(éves átlag - fő)
2017	378	230
2018	303	149
2019	300	85
2020	547	60
2021	146	51
2022	98	41

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői

Az Ebktv. 22. § (1) bekezdése szerint nem jelenti az egyenlő bánásmód követelményének megsértését

- az alkalmazáskor a munka vagy a munkakörülmények természete alapján indokolt, tényleges és meghatározó szakmai feltételre alapított, jogszerű célt követő és azzal arányos megkülönböztetés;
- a vallási vagy más világnézeti meggyőződésen, illetve nemzeti vagy etnikai hovatartozáson alapuló, a szervezet jellegét alapvetően meghatározó szellemiségből közvetlenül adódó, az adott foglalkozási tevékenység tartalma vagy természete miatt indokolt, arányos és valós foglalkoztatási követelményen alapuló megkülönböztetés.

3.2.6. számú táblázat - A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – közlekedés

	Centrum	Vármegye székhelye	Főváros	Győr	Sárvár
Elérhetőség átlagos ideje autóval	8 perc	46 perc	110 perc	25 perc	49 perc
átlagos utazási idő autóbusszal	18 perc	70 perc	200 perc	60 perc	85 perc

átlagos utazási idő vonaton	-	160 perc	174 perc	47 perc	65 perc
kerékpárúton való megközelítés	4,6 km	-	-	-	-

Forrás: www.menetrend.hu, <https://www.google.com/maps>

A város a közösségi közlekedést úgy kívánja biztosítani, hogy az nagymértékben igazodjon a nagyfoglalkoztatók elhelyezkedéséhez és a munkaidőhöz.

- e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerő-piacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya a fiatalok munkaerő-piaci esélyeinek növelését szolgáltatások nyújtásával (egyéni-, csoportos tanácsadás, pályakorrekciós- illetve pályaaorientációs tanácsadás, önéletrajzírás, álláskeresői technikák javítása), át- és továbbképzésekkel segíti.

Az évente megrendezett állásbörzén a középiskolák végzős diákjai is részt vesznek, ahol lehetőségük nyílik a foglalkoztatók által kínált munkakörök feltérképezésére.

3.2.7. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma
	Fő	Fő
2017	378	24
2018	427	34
2019	518	30
2020	569	29
2021	415	22
2022	417	15

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.8. számú táblázat - A foglalkozáshoz való hozzáférés esélyének helyi potenciálja – programokon résztvevő fiatalok száma (2017-2022)

Év	fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a településen (fő)		fiatalok foglalkoztatását megkönnyítő programok a vonzáskörzetben (fő)	
	férfi	nő	férfi	nő
2017	3	1	8	5
2018	4	4	6	6
2019	4	6	5	12
2020	1	3	2	3
2021	1	0	2	0
2022	1	2	2	2
2023	0	2	0	1

Forrás: Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya

- f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése, szakképzéshez, felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok

A településen a Pápai SZC Acsády Ignác Technikum és Szakképző Iskola, a Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és Kollégium felnőtteknek hirdetett képzésén minden 16.

életévét betöltött személy részt vehet. Technikumi szakmai oktatásba az érettségivel rendelkezők, szakképző iskolai szakmai oktatásba pedig azok kapcsolódhatnak be, akik a középiskola tizedik évfolyamát teljesítették. A szakmai képzésben való részvétel feltételeit és a képzés időtartamát a Programkövetelmények (PK) határozzák meg.

A Balassi Bálint Gimnázium Pápai Tagintézményében esti munkarend szerinti gimnáziumi oktatás folyik. Céljuk, hogy érettségi megszerzésével képessé tegyék az ott végzőket további tanulmányokra, pályamódosításra. A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya biztosítja a felnőttek foglalkoztatáshoz való esélyét, munkaerő-piaci képzések, munkatanácsadás, munkaközvetítés formájában.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

3.2.9. számú táblázat - Mélyszegénységben élők és romák önkormányzati fenntartású intézményekben, gazdasági társaságokban történő foglalkoztatása

Év	Közfoglalkoztatásban résztvevő száma	Közfoglalkoztatásban résztvevők aránya a település aktív korú lakosságához képest	Közfoglalkoztatásban résztvevő romák/cigányok száma
2017	230	1,1	58
2018	149	0,7	57
2019	85	0,4	49
2020	60	0,3	26
2021	51	0,2	25
2022	41	0,2	32

Forrás: önkormányzati adatok

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az Önkormányzat minden törekvése arra irányul, hogy az önkormányzati fenntartású intézményekben, valamint a városban jelen lévő egyéb munkáltatókkal jogviszonyban állók tekintetében maradéktalanul érvényesüljön az egyenlő bánásmód elve. Tapasztalatok szerint az elhelyezkedési nehézségek oka alapvetően az alacsony iskola végzettség, a szakmai tapasztalat hiánya.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáféréseinek lehetőségei

Századunk talán legnagyobb kihívása az, hogy a digitális forradalomnak köszönhetően minden eddiginél gyorsabban változó világgal lépést tudjunk tartani. Azok, akik érdeklődésüknél fogva eleve nyitottak az új technológiák felé, nagyobb sikerrel veszik az ezzel járó akadályokat is. Gondolnunk kell azonban azokra is, akik – akár azért, mert koruknál fogva nem tartozik az érdeklődési körükbe, vagy azért, mert elmaradottabb térségben élve egyszerűen nem jutnak hozzá az ezzel kapcsolatos ismeretekhez és eszközökhöz – segítségre szorulnak ezen a területen. A Covid járvány alatti kényszerűen bevezetett digitális oktatás óriási feladat elé állította a gyerekeket, a szülőket és a pedagógusokat egyaránt. A digitális eszközök használata az iskolás korosztálynak könnyebben megy, mint a körülöttük élő felnőtteknek, akik nem a digitális korban

szocializálódtak. A kihívás így is óriási volt, nyilvánvalóvá vált az, hogy a gyerekeket fel kell készíteni az online oktatási platformok használatára (pl. Google Meets, Classroom).

3.3. Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Pénzbeli ellátások

Az Szt. szerint szociális rászorultság esetén a jogosult számára

- a) a járási hivatal - a törvényben meghatározott feltételek szerint -
 - aa) időskorúak járadékát,
 - ab) aktív korúak ellátását,
 - ad) gyermekek otthongondozási díját,
 - ae) ápolási díjat
- b) a képviselőtestület - a törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint - települési támogatást állapít meg.

Természetbeni ellátások

Az Szt. alapján természetbeni szociális ellátásként a járási hivatal alanyi és normatív közgyógyellátást és egészségügyi szolgáltatásra való jogosultságot állapít meg, az önkormányzat pedig gondoskodik annak a személynek a közköltségen történő eltemettetéséről, akinél nincs vagy nem lelhető fel az eltemettetésre köteles személy, vagy az eltemettetésre köteles személy az eltemettetésről nem gondoskodik.

Pápa Város Önkormányzatának Képviselőtestülete (a továbbiakban: Képviselőtestület) a törvény felhatalmazása alapján, az önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén az alábbi ellátásokat biztosítja:

- a) rendszeres települési támogatás
 - települési lakhatási támogatás
 - települési gyógyszer-támogatás
 - települési gyermekétkeztetési kedvezmény
- b) rendkívüli települési támogatás: eseti jelleggel kell megállapítani a
 - a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, vagy
 - az időszakosan, illetve tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek vagy családok részére.

Rendkívüli élethelyzetnek minősül pl. ha a kérelmező vagy a vele egy háztartásban élő közeli hozzátartozója tartós betegsége, vagy rokkantsága miatt a családban jelentős jövedelemkiesés következett be, egyszeri, jelentős mértékű gyógyszerköltség keletkezik, vagy elhunyt személy eltemettetéséről kell gondoskodni.

A Képviselőtestület eredeti jogalkotói hatáskörében az önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek fennállása esetén temetési kölcsönt biztosít.

Álláskereső támogatása

A járási hivatal - az álláskereső kérelmére - álláskereső ellátását, ezen belül az Flt. 25. §-a szerint álláskeresői járadékot, az Flt. 30. §-a szerint nyugdíj előtti álláskeresői segélyt állapít meg a jogszabályban rögzített feltételek esetén.

Az Ft. 39. § (2) bekezdése szerinti, a foglalkoztatási programokkal kapcsolatos elkülönített állami pénzalap – Nemzeti Foglalkoztatási Alap – célja a foglalkoztatáshoz, a munkanélküliséghez, a képzési rendszer fejlesztéséhez kapcsolódó pénzeszközök összevonásával, egységes kezelésével

- az álláskeresők ellátásának biztosítása,
- a foglalkoztatás elősegítése, a munkahelyteremtés, a munkahelymegőrzés, a munkaerő alkalmazkodásának és az álláskeresők munkához jutásának támogatása,
- a felszámolás alatt álló gazdálkodó szervezetek munkavállalói szociális biztonságának elősegítése,
- a képzési rendszer fejlesztésének támogatása,
- hozzájárulás a korengedményes nyugdíj helyébe lépő korhatár előtti ellátás kifizetésének részbeni finanszírozásához,
- az egyes alaprészekből finanszírozott ellátások, támogatások működtetésével kapcsolatos kiadások fedezetének biztosítása.

3.3.1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I. (január 1.)

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma		Álláskeresői ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	378	1,85%	147	38,89%
2018	427	2,09%	172	40,28%
2019	518	2,57%	203	39,19%
2020	569	2,98%	204	35,85%
2021	415	2,22%	174	41,93%
2022	417	2,25%	196	47,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.

Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2017	51	13,49%	92	24,29%	198	52,38%
2018	47	11,01%	50	11,76%	219	51,29%
2019	54	10,42%	50	9,68%	257	49,61%
2020	55	9,67%	73	12,86%	259	45,52%
2021	43	10,36%	50	12,07%	217	52,29%

Aktív korúak ellátása

Az Szt. 33. § (1) bekezdése szerint az **aktív korúak ellátása** a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

- a) aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy
 - b) aki vakok személyi járadékában részesül, vagy
 - c) aki fogyatékosági támogatásban részesül [az a)-c) pont szerinti személy a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy], vagy
 - d) akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresői járadék, álláskeresői segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresői ellátás) folyósítási időtartama lejárt, vagy
 - e) akinek esetében az álláskeresői ellátás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Flt. alapján álláskeresői ellátásra nem szerez jogosultságot, vagy
 - f) aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy
 - g) akinek esetében a gyermekek otthongondozási díja, az ápolási díj, a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött,
- feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

Az Szt. 35. § (1) bekezdése szerint az a személy, akinek az aktív korúak ellátására való jogosultságát megállapították - a 37. §-ban foglaltak szerinti kivétellel - foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult.

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (fő)
2017	43
2018	46
2019	47
2020	48
2021	43
2022	40

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az Szt. 37. § (1) bekezdése alapján az az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

a) egészségkárosodott személynek minősül, vagy

b) 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban, örökbefogadói díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben [Gyvt. 41. § (3) bek.], illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult.

3.4. Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

3.4.1. számú táblázat – Lakásállomány

Év	Lakás-állomány db	Épített lakások száma db	Épített lakások száma 1000 lakásra db	1-2 szobás lakások aránya %	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya %	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya %
2017	13778	50	3,63	49,64	100	100
2018	13798	24	1,74	49,59	99,71	100
2019	13848	54	3,9	49,47	99,59	100
2020	13891	43	3,1	49,31	99,34	100
2021	13902	11	0,79	49,27	99,57	100
2022	14180	28	1,97	43,91	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

a) bérlakás állomány

3.4.2. számú táblázat – Bérlakás és szociális lakásállomány

Év	Lakás-állomány (db)	Bérlakás állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Szociális lakás-állomány (db)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok (db)
2017	13 778	531	36	512	36	0
2018	13798	507	14	313	14	0
2019	13848	487	14	277	14	0
2020	13891	482	12	268	12	0
2021	13902	473	12	252	12	0
2022	14180	471	12	213	12	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatok

b) szociális lakhatás

Pápa Város Önkormányzata Képviselőtestületének az önkormányzati lakások és helyiségek bérletéről és elidegenítéséről szóló 28/2013. (XI.14.) önkormányzati rendelete alapján a jegyző látja el az önkormányzati tulajdonú lakások bérbeadásával, kezelésével kapcsolatos feladatokat.

A pápai bérlakás állományból 106 összkomfortos, 277 komfortos, 27 félkomfortos, 57 komfort nélküli, 4 pedig szükséglakás. A jegyző 2018-2022 között 92 lakás bérbeadása céljából írt ki pályázatot. Ezen túl folyamatosan ellenőrzi a lakbérek megfizetését. Elmaradás esetén - felszólítást követően – a bérleti szerződést felmondja és intézkedik a bérlakás kiürítéséről, valamint a hátralék behajtásáról.

Az Önkormányzat fenntartja a Hajléktalan Személyek Átmeneti Szállását, amely 28 férőhelyen működik.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Pápa város területén található, lakáscélra használt, nem lakáscélú ingatlanokról az Önkormányzatnak nincs tudomása.

d) lakhatást segítő támogatások

A pénzbeli és természetben nyújtott szociális, valamint a gyermekek és a fiatal felnőttek rászorultságára tekintettel nyújtható ellátásokról és az ezzel kapcsolatos eljárási szabályokról szóló önkormányzati rendelet alapján települési lakhatási támogatást kell megállapítani a szociálisan rászoruló személynek az általa lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadások - villanyáram, víz- és a gázfogyasztás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díja, a lakbér vagy az albérleti díj, a lakáscélú pénzügyi kölcsön törlesztőrésze, a közös költség - viseléséhez. Települési lakhatási támogatásra jogosult az a személy, akinek háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg a 71.250 forintot, és a háztartás tagjai nem rendelkeznek vagyonnal.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési lakhatási támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma
	Fő	Fő
2017	556	135
2018	463	22
2019	347	91
2020	274	61
2021	216	26
2022	162	60

Forrás: önkormányzati adatok

e) eladósodottság

Pápán adósságcsökkentési támogatás nincs.

- f) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Öreghegy, Kishegy, Törzsökhegy: sokan kiköltöztek az ott vásárolt hétvégi házaikba és állandó otthallásra rendezkedtek be. Számukra problémát jelenthet a munkahelyükre, nem ritkán iskolába és óvodába való eljutás. A hegyek aljában található buszmegállókba a közszolgáltatások közösségi közlekedés igénybevételével elérhetők.

A legfőbb oda vezető út betonos ugyan, de a belőle leágazó utcák sokasága csak köves murvás borítású, ami télen megnehezíti az ott élők életkörülményeit. Az Öreghegy és a Kishegy ivóvízhálózata kiépült, a szennyvízelvezetés azonban hiányzik. A villamosenergia szolgáltatás biztosított. Vezetékes gázszolgáltatás nincs.

Pálháza puszta: A jelenleg külterületen lévő egykori majorok, cselédházak és volt gazdasági épületekhez tartozó szolgálati házak pl. Pálháza puszta ivóvíz-ellátása nem megoldott, ide lajtoskocsin szállítják a szükséges ivóvíz mennyiséget. Az itt élők az ingatlanokat fával vagy palackos gázzal fűtik, az áramszolgáltatás biztosított. A közszolgáltatások autóbusszal elérhetők, a megállóhoz földes-murvás út vezet. Az Önkormányzat az itt élők kérésére fedett buszmegállót építtetett.

Hódoska major: Külterületen elhelyezkedő szegregátum. A víz- és villamosenergia szolgáltatás biztosított. A lakásokban palackos gázzal, vagy fával fűtenek. A közszolgáltatások közösségi közlekedéssel érhetők el. A legközelebbi buszmegálló többszáz méterre van, amit közúton kell megközelíteni.

3.5. Telepek, szegregátumok helyzete

Pápa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája (2021-2027) szerint a városban 2 szegregátum azonosítható. A Rigó lakótelep a város belterületének északkeleti részén, a belvárostól 2 kilométerre helyezkedik el.

A lakótelepen megvalósult beavatkozások közül a Cserhaj Csillagház és Szolgáltatópont létesítése, és annak fenntartása jelenti a legnagyobb előrelépést. Emellett a rossz állapotú házak elbontása, tereprendezés, szemétygyűjtés, kamerarendszer telepítése és a szolgáltatóházban tartott programok (előadások és képzések) említhetők meg, amelyek hozzájárulnak a szegregátum felszámolásának folyamatához.

A városban működő antidiszkriminációs jelzőrendszer és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek integrált oktatását célzó beavatkozás szintén érinti a lakótelepen élőket, azonban a megvalósult intézkedések ellenére a telep életkörülményeiben számottevő változás nem történt, a terület szegregált helyzete továbbra is megmaradt.

Mivel a lakótelep lakosságának közel 31%-a 14 éven aluli, ezért a beavatkozási szükségletek között külön hangsúlyt kell fordítani a fiatalok oktatására és szemléletformálására. Ennek érdekében a szolgáltatóház további működtetése kulcsfontosságú, mivel az a képzési programokat helyben képes biztosítani.

A lakókörnyezet rendezése érdekében a lelakott épületek elbontása, a zöldterületek megújítása és az illegális hulladék felszámolása indokolt.

**3.5.1. számú táblázat - A Rigó lakótelep lakosságának és lakáshelyzetének változása
(2022, 2023)**

Szempont	Mutató	2022	2023
Demográfia	Lakónépesség száma	102 fő	176 fő
	Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	27 fő (26,5 %)	54 fő (30,7 %)
	Lakónépességen belüli 15-59 évesek aránya	64 fő (62,7 %)	111 fő (63 %)
	Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	11 fő (10,8 %)	11 fő (6,3 %)
Lakhatási helyzet	Lakásállomány	64 db	64 db
	Komfortos (gázfűtéses)	18 db (28 %)	18 db (28 %)
	Komfort nélküli	46 db (72 %)	46 db (72 %)
	Önkormányzati tulajdonú:	21 db	29 db
	Magán tulajdonú:	43 db	35 db

Forrás: önkormányzati adatok

Hódoska major

Pápa legkedvezőtlenebb állapotban lévő szegregált területe a Hódoska major, amely a város belterületén kívül, a 832-es számú útvonal mellett fekszik. A szegregátumban élők foglalkoztatási és képzettségi adatai jelentősen elmaradnak a város más területén élőkéhez képest.

A városi szolgáltatások a major külterületi fekvéséből adódóan nehezen elérhetőek. A Rigó lakótelepen létrehozott szolgáltatóház a Hódoska major lakói számára is igénybe vehető, de a két szegregátum között lévő közel 3 kilométeres távolság miatt ez nehezen valósul meg.

A lakások állapota lepusztult, külterületi fekvéséből adódóan a közműhálózat (a villamosenergia-hálózat kivételével) nem érinti.

A rendezetlen épített környezet és az egészségre káros lakókörülmények miatt a tereprendezés és az épületállomány felszámolása szükségszerű. A megvalósult beavatkozás csak a rossz állapotú házak elbontására korlátozódott, a változás mértéke nem jelentős. A Hódoska major szegregált státusza erősödött, a helyiek életkörülményei pedig tovább romlottak.

A szükséges beavatkozások a szegregátum felszámolására, a tereprendezésre, a zöldfelületek növelésére, az illegális szemétkukák megszüntetésére és a tarthatatlan épületállomány elbontására irányulnak.

A munkanélküliség csökkentése érdekében növelni kell a felzárkóztató és oktatási programok számát, valamint a fiatalok részvételi hajlandóságát.

3.5.2. számú táblázat - A Hódoska major (külterület) lakosságának és lakáshelyzetének változása (2022, 2023)

Szempont	Mutató	2022	2023
Demográfia	Lakónépesség száma	23 fő	41 fő
	Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	13 fő (56,5 %)	15 fő (36,6 %)
	Lakónépességen belüli 15-59 évesek aránya	10 fő (43,5 %)	26 fő (63,4 %)
	Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	0 fő (0 %)	0 fő (0 %)
Lakhatási helyzet	Lakásállomány	10 db	10 db
	Komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	100 %	100 %
	Önkormányzati tulajdonú:	7 db	7 db
	Magán tulajdonú:	3 db	3 db
	Lebontva	3 db önkormányzati 1 db magán tulajdonú	3 db önkormányzati 1 db magán tulajdonú

Forrás: önkormányzati adatok

Közösségi szolgáltató intézmények

Pápa város intézményrendszere a város minden lakója, így a szegregátumokban élők számára is elérhető és teljes: lefedi a bölcsődei, óvodai, általános iskolai, középiskolai területeket is.

A városban a bejelentett lakcím szerinti körzethez tartozó intézmény látja el a köznevelési feladatokat (óvoda, általános iskola). A középiskola nem kötött a lakcímhez, így a fiatalok eldönthetik, hogy mely intézményben kívánják folytatni tanulmányaikat.

A szociális intézmény integrált, gyakorlatilag a születéstől a halálig biztosít valamilyen ellátást és valamennyi pápai lakos számára elérhető.

3.6. Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) egészségügyi alapszolgáltatásokhoz való hozzáférés

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény 13. § (1) bekezdés 4. pontja alapján a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen a – törvényben meghatározott kivétellel - az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások.

Az **egészségügyi alapellátásról** szóló 2015. évi CXXIII. törvény 5. § (1) bekezdése szerint a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, az alapellátáshoz kapcsolódó fogorvosi ügyeleti ellátásról és az iskola-egészségügyi ellátásról.

Pápa Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a Pápa város egészségügyi alapellátási körzeteiről szóló önkormányzati rendeletében 12 felnőtt háziorvosi, 6 házi gyermekorvosi és 6 fogászati körzetet alakított ki. Emellett 6 iskolaorvosi, 6 iskolavédőnői és 10 területi védőnői körzetben történik a feladatellátás.

Felnőtt háziorvosi ellátás céljából kialakított 12 körzetben jelenleg 4 betöltetlen annak ellenére, hogy az Egészségügyi Alapellátási Intézet folyamatosan tesz közzé pályázatokat. A tartósan betöltetlen körzetekben a feladat-ellátás helyettesítéssel, valamint egészségügyi szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott háziorvossal biztosított.

A városban 6 **házi gyermekorvosi körzetből** 2 tartósan betöltetlen, a gyermekeket 4 fő vállalkozó gyermekorvos látja el.

Fogorvosi alapellátást érintően valamennyi körzet betöltött.

Pápán az **egységes alapellátási ügyeleti rendszert** 2023. szeptember 1. napjától az Országos Mentőszolgálat működteti. Az ügyeleti ellátás helye a Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézeti Szakrendelő, a háziorvosi ügyelet hétköznap 16.00-22.00 óráig, hétvégén és ünnepnapokon 08.00-14.00 óráig tart. A sürgősségi ellátás hétköznap 22.00-08.00 óráig, hétvégén és ünnepnapokon 14.00-08.00-ig tart. A teljes ügyeleti időszakban az 1830-as központi telefonszám hívása szükséges. A beteg gyermekek ügyeleti ellátása is a fenti, kórházi telephelyen történik, kifejezetten gyermekügyelet csak a veszprémi kórházban biztosított.

2023. július 1-jétől a **területi védőnői** feladatokat a Kormány által kijelölt állami intézményfenntartó szerv, az irányító vármegyei kórház vette át. A kórház felelős a védőnői ellátás biztosításáért azzal, hogy az ellátás jogszabályban előírt tárgyi feltételeit az állam a települési önkormányzattal kötött megállapodás útján is biztosíthatja. A jogszabályi rendelkezés alapján háromoldalú megállapodás született az Önkormányzat, az Egészségügyi Alapellátási Intézet és a Veszprém Vármegyei Csolnoky Ferenc Kórház között, mely szerint az Intézet, mint átadó köteles gondoskodni az eszközök és ingatlanok fenntartásáról, karbantartásáról, javításáról, az ingatlanok üzemeltetésével kapcsolatos feladatokról (karbantartások, közüzemi szolgáltatások, takarítás, telefon-internet), a vagyontárgyakhoz és feladathoz kapcsolódó fogyóeszközök beszerzéséről.

Az **iskolavédőnők** a 6-18 éves, valamint a 18 év feletti, középfokú nappali rendszerű iskolai oktatásban tanulók iskola-egészségügyi ellátásában vesznek részt. Közreműködnek az iskolai egészségfejlesztési programokban, ellátják a tanulók védőnői szűrővizsgálatát, szervezik az iskolaorvosi vizsgálatokat, iskolai kampányoltásokat, szükség esetén kapcsolatot tartanak a szülőkkel.

Az iskolavédőnők saját munkatervükben foglaltakat, illetve az ellátott iskolák igényeit és az intézménybe járók életkorát figyelembe véve egészségfejlesztő foglalkozásokat, vetélkedőket, egészségnapokat tartanak és részt vesznek az iskolánapi rendezvényeken.

Az iskolaorvosi ellátás körébe tartozik a gyermekek, tanulók teljes fizikális szűrővizsgálata, szakmai/alkalmassági vizsgálata, egészségfejlesztése, gyógytestneveléssel, sporttal kapcsolatos iskolaegészségügyi feladatok elvégzése, egészségnevelés, elsősegélynyújtás, kampányoltások végzése.

A városban 2022 októberétől 6 iskolaorvosi körzet működik.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálat	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálat	A házi gyermek-orvosok által ellátott szolgálatok	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma	Közgyógy-ellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma
	db	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	12	6	10	564	90,57
2018	0	12	6	10	596	92,23
2019	0	12	6	10	585	52,17
2020	0	12	6	10	548	57,99
2021	0	12	6	10	519	57,27
2022	0	12	6	10	454	58,09

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) egészségügyi szakellátásokhoz való hozzáférés

Pápa város és a térség fekvőbeteg és járóbeteg szakellátását a Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézeti Szakrendelő látja el.

3.6.2. számú táblázat - Gróf Esterházy Károly Kórház és Rendelőintézeti Szakrendelő struktúrája

Osztály	Ágyszám
Belgyógyászat	60
Sebészet	29
Fül-orr-gégész	12
Gyermekegyógyászat	15
Szülész-nőgyógyászat	15 (10+5)
Intenzív Terápiás Osztály	6
Sürgősségi Betegellátó Osztály	4
Szemészet, Urológia (egynapos ellátás)	0
Ápolási	75
Krónikus	30
Mozgásszervi rehabilitáció	30
Aktív összesen	141
Krónikus összesen	135
Nappali kórház (mozgásszervi)	12

Forrás: Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézeti Szakrendelő

3.6.3. számú táblázat - Elbocsátott fekvőbetegek (fő)

2017	2018	2019	2020	2021	2022
8523	8514	8708	5980	6961	7234

Forrás: Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézeti Szakrendelő

Egészségügyi alapellátás (házi orvosi, házi gyermekorvosi és védőnői ellátás) vonatkozásában a szegregátumban élők a lakcímük szerint illetékes házi- és gyermekorvosi körzet szolgáltatásait vehetik igénybe, mint bármelyik pápai lakos.

A védőnők kiemelt figyelmet fordítanak a 0-3 éves korosztályra. A lakónépességhez képest magasabb a művi vetélések száma, ezért nagyobb hangsúlyt szükséges fordítani a születésszabályozásra, családtervezésre.

A cigány népesség átlagéletkora jelentősen alacsonyabb az országos átlagnál, amelynek egyik oka, hogy a szűréseken nem, vagy csak ritkán vesznek részt, illetve elmulasztják a kontrollvizsgálatokat.

Életmódjuk miatt gyakori a tüdőbetegség (rendszeres dohányzás, alulöltözöttség), valamint a szív- és érrendszeri megbetegedés is. A személyi higiénia hiánya a gyermekek esetében gyakoribb (fejtetvesség, rüh és egyéb bőrbetegség). Ezen betegségekről mind a házi orvos, mind a védőnő rendszeresen tájékoztatást nyújt.

c) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A kisgyermekek számára kötelező szűrővizsgálatok - a védőnők, gyermekorvosok, és fogorvos közreműködésével – rendszeres megvalósulnak.

Felnőttek részére a tüdőszűrő vizsgálat helyben elérhető, a mammográfia szűrések Veszprémben zajlanak.

d) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Pápan az Egyesített Szociális Intézmény telephelyén működik a **Fogyatékosok Nappali Intézménye**, 20 engedélyezett férőhelyen nyújt ellátást az önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra képes, de felügyeletre szoruló fogyatékkal élő személyek részére. Az intézménybe nagyjából családban élő, középsúlyos és halmozottan sérült ellátott kerül.

Az iskola elvégzése után új közösségre, barátokra találnak azok, akiknek munkavégzésre nincs lehetőségük, további fejlődésük nem biztosított, mozgásterük, kapcsolatrendszerük beszűkült.

A **Pápai Gyógy- és Termálfürdő** gyógyászatán a szolgáltatások különlegességét az adja, hogy a modern terápiák és orvostechikai eszközök alkalmazása mellett a pápai gyógyvíz jótékony hatását is kihasználva zajlik a gyógyító munka. A gyógyászati részlegen reumatológiai és mozgásszervi rehabilitációs szakrendelés is működik. A betegek egyénre szabott terápiáját szakorvos állítja össze.

Lehetőség van a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő által **teljes egészében támogatott** (fizioterápia, gyógytorna, gyögmasszázs, lézer kezelés, parafangó pakolás, súlyfürdő, glisson, légzésterápia, illetve részben támogatott (gyógyvizes gyógymedence, iszappakolás, súlyfürdő, orvosi gyögmasszázs, víz alatti csoportos gyógytorna, 18 éves kor alatti csoportos gyógyúszás) fürdőgyógyászati szolgáltatások igénybevételére is.

e) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az Önkormányzat a szociális étkeztetést Pápa Város Önkormányzatának Egyesített Szociális Intézménye Gondozási Központja útján, a gyermekétkeztetést pedig a bölcsődékben és a köznevelési intézményekben az Eatrend Arrabona Zrt-vel kötött vállalkozási szerződés alapján biztosítja.

A szociális étkeztetés és a közétkeztetés megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak, és figyelembe veszi a speciális étrend iránti igényeket is.

Az étkezésért fizetendő díjakat az önkormányzat rendeletben állapítja meg, emellett települési támogatás keretében a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, középfokú oktatási intézmény nappali rendszerű oktatásában résztvevő gyermek esetén az étkeztetésért fizetendő térítési díj 50 %-át az önkormányzat átvállalja.

f) sportprogramokhoz való hozzáférés

Az Önkormányzat a tulajdonában lévő létesítmények közül a Pápai Sport Centrumot, a Városi Sportszarnokot a hozzá tartozó kültéri kézilabda pályával, a Perutz Stadiont és műfüves pályákat, a Spartacus Sporttelepet, a Várkertfürdőt, a Mézeskalács utcai sportpályát, a Teveli úti sportpályáját, a Fiumei utcai, valamint a Mézeskalács utcai és a Várkertben lévő sportparkot tekinti a diák-, verseny-, és szabadidősport alapvető bázisainak. Kiemelt figyelmet fordít ezen ingatlanok fenntartására, üzemeltetésére.

Tapolcafő, Borsosgyőr, Kéttornyúlak sportpályái a településrészi sportegyesületeket szolgálják ki és a lakótelepi grundokhoz hasonlóan a szabadidősport lehetőségeit bővítik.

Az Önkormányzat rendszeresen támogatja a városban működő sportegyesületeket, amelyek a támogatási szerződés megkötésekor vállalják, hogy minden náluk jelentkező pápai lakost a megfelelő feltételekkel felveszik a tagjaik közé.

Azon sportolók, akik sporttevékenységüket nem szervezett formában végzik, megfelelő terepet találnak az ingyenes szabadtéri sportolásra a Belső- és Külső-Várkertben, az éjjel-nappal nyitva tartó Mézeskalács utcai sportpályán, valamint a napközben szabadon látogatható Spartacus és Teveli út sportpályán.

A Külső-Várkertben 2020 júliusában felavatott futópálya az Országos Futópálya-építési Program keretében készült el, mellette található a biciklis pumpapálya.

g) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az Szt. 56. §-a szerint a szociálisan rászorultak részére a személyes gondoskodást az állam, valamint az önkormányzatok biztosítják, mely magában foglalja a szociális alapszolgáltatásokat és a szakosított ellátásokat. Az **Egyesített Szociális Intézményének** feladatának tekinti a működési területén élő egyének, családok, csoportok, közösségek szociális és mentális szükségleteinek feltárását és a megoldás elősegítését. Elősegíti a családban a sérült vagy hiányzó funkciók helyreállítását.

Az intézmény alaptevékenységének kormányzati funkciók szerinti megjelölése:

- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- család- és gyermekjóléti szolgáltatások
- család- és gyermekjóléti központ
- idősek nappali ellátása
- demens betegek nappali ellátása
- fogyatékkal élők nappali ellátása
- időskorúak átmeneti ellátása
- demens betegek átmeneti ellátása
- hajléktalanok átmeneti ellátása
- időskorúak tartós bentlakásos szociális ellátása
- demens betegek tartós bentlakásos ellátása.

Az Önkormányzat

- az Idősek Otthona, az Időskorúak Gondozóháza és a Hajléktalan Személyek Átmeneti Ellátása szolgáltatásokat önként vállalt feladatként látja el,
- a Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezettel a Családok Átmeneti Otthona szolgáltatás nyújtására és a
- a Baptista Tevékeny Szeretet Misszióval a szenvedélybetegek és pszichiátriai betegek nappali ellátására feladat-ellátási szerződést kötött.

h) drogprevenció szolgáltatások

Pápán a **Baptista Tevékeny Szeretet Misszió** egyházi jogi személy (szolgáltató) és Pápa Város Önkormányzata ellátási szerződést kötött pszichiátriai betegek nappali ellátása és szenvedélybetegek nappali ellátása tárgyában. Mindkét szolgáltatást az Új Esély Központ Pápa biztosítja. Az engedélyest a Veszprém Váregyei Kormányhivatal a szolgáltatói nyilvántartásba 2022. július 22-én jegyezte be.

A Veszprémben működő Alkohol-Drogsegély Ambulancia Egyesület egészségmegőrző, betegségmegelőző, gyógyító, egészségügyi, szociális és rehabilitációs feladatokat lát el. Részt vesz a szenvedélybetegek kezelésében, rehabilitációjában, reszocializációjában.

Az Alkohol-Drogsegély Ambulancia járóbeteg ellátás keretében addiktológiai ellátást biztosít, Noszlopon rehabilitációs intézményt működtet, emellett biztosítja a szenvedélybetegek nappali és közösségi alapellátását. Utóbbi szolgáltatásuk Pápa kistérségében is igénybe vehető, amelynek keretében a gondozás és a tanácsadás minden formája a szenvedélybeteg otthonában, illetve - a saját környezetébe történő visszahelyezés érdekében - a tartózkodási helyén (intézményben) zajlik.

A szenvedélybetegek kórházi kezelését a Csolnoky Ferenc Kórház Sümegen található Pszichiátriai Centruma, illetve a győri Petz Aladár Egyetemi Oktató Kórház Pszichiátriai, Mentálhigiénés és Addiktológiai Osztálya biztosítja.

A Képviselőtestület elfogadta a Pápa Város Drogellenes Stratégiája 2022-2027 című dokumentumot. A Stratégia részletezi azokat a konkrét célokat, amelyeket a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum és a város a drogellenes tevékenysége során érvényesíteni kíván, elősegítve ezzel a Fórum által meghatározott feladatok ellátását és a pályázati lehetőségek kihasználását.

Orientálni kívánja a Pápán működő állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezeteket a prevencióra, kezelésre és ellátásra.

i) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor;

Közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetés a szolgáltatások igénybe vétele során senkit nem érhet, az intézmények és szolgáltatók kötelesek az egyenlő bánásmód követelményeit betartani.

j) előnyben részesítési hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

Az Önkormányzat a fenntartási időszakot követően is biztosítja a **Cserhaj Csillagház és Szolgáltatópont** működését, amely lehetőséget nyújt az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére (mosás, zuhanyozás). Emellett a kisgyermekek tanulását ingyenesen igénybevehető internet elérhetőséggel is segíti.

3.6.4. számú táblázat – Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0
2021	0
2022	0
2023	0

Forrás: Önkormányzati adat

Pápán nem működik népkonyha.

3.7. Községi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet szinterei, fórumai

Pápa Város Önkormányzata a feladatkörébe tartozó közművelődési feladatainak ellátásáról a Pápai Platán Nonprofit Kft-vel kötött közművelődési megállapodás és közfeladat ellátási szerződések útján gondoskodik. Ezen közművelődési feladatokat a Kft-n belül a Jókai Mór Művelődési Központ, a Jókai Mór Városi Könyvtár és a Gróf Esterházy Károly Múzeum látja el.

A **Jókai Mór Művelődési Központ** biztosítja a művelődő közösségnek a rendszeres és alkalmasszerű művelődési vagy közösségi tevékenysége végzésének helyszínét és a művelődő közösség számára bemutatkozási lehetőségeket teremt. Biztosítja továbbá a jogszabályban meghatározott közművelődési alapszolgáltatásokat.

A **Jókai Mór Városi Könyvtár** biztosítja az Önkormányzat nyilvános könyvtári ellátással kapcsolatos alapfeladatait. Könyvtári szolgáltatásaival - könyvtári dokumentumok helyben használata, kölcsönzése; könyvtárközi kölcsönzés, területi együttműködés szervezése -, a tevékenységéhez kötődő programjaival és helyismereti dokumentumok gyűjtésével sokrétű feladatot lát el. A könyvtárhasználókat segíti a digitális írástudás, az információs műveltség elsajátításában, az egész életen át tartó tanulás folyamatában.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2021)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint)	Sportcsarnok, sportpálya léte	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma	Közművelődési intézmények száma
db	van/nincs	db	db
14	van	31304	14

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A **Gróf Esterházy Károly Múzeum** feladata a múzeum gyűjteményének őrzése, feldolgozása, raktározása, állagvédelme, restaurálása, a gyűjtemény gyarapítása, leltározása. A közművelődési funkció keretében a nagyközönség számára kiállításokat, múzeumpedagógiai foglalkozásokat, nyári táborokat, kézműves foglalkozásokat, kulturális ismeretterjesztő programokat szervez.

A Pápai Platán Nonprofit Kft. látja el az **Esterházy-kastély** üzemeltetését, a kastély turisztikai attrakcióinak, programjainak működtetését, kulturális programokat szervez.

Várkertfürdő: minden korosztály számára kínál pihenési, szórakozási, kikapcsolódási lehetőséget.

Egyéb a városban működő közművelődési feladatokat ellátó színterek:

- Történelmi egyházak helyi közösségei
- Pápai Református Gyűjtemények intézményei: könyvtár, levéltár, Pannonia Reformata Múzeum
- Városban működő köznevelési intézmények
- Polgári közösségek, alapítványok, egyesületek pld.: Pápai Vadvirág Művészeti Egyesület, Pápai Fúvósok Közhasznú Egyesülete
- Pápai Művelődéstörténeti Társaság
- Petőfi Mozi
- Pegazus Színház

Partnervárosi kapcsolatok: Élénk hatást fejtenek ki a közművelődés területén. A kölcsönösen megvalósuló meghívások, programok számos lehetőséget teremtenek a művészeti együttesek, képzőművészek bemutatkozására.

Média: A kommunikáció és a helyi értékek bemutatás terén fontos szerepe van a város honlapjának, a Pápai Médiacentrum részeként működő Pápa és Vidéke magazinnak, www.papaimediacentrum.hu online felületnek, a Pápa Városi Televízióknak és a legújabb médiumnak, a Rádió Pápának.

b) közösségi együttélés jellemzői, konfliktuskezelési megoldások

A közösségeknek fontos, lényeges szerepe van az életminőség javításában. Közösségek alatt az emberek olyan összefüggő hálózatait értjük, amelyek a lakóhelyük (település, szomszedság), a napi tevékenységüket legnagyobb mértékben kitöltő elfoglaltságuk (oktatási intézmények), munkájuk (munkahelyük), valamilyen életkori (idősek), demográfiai jellemzőik (nők), esetleg közös problémáikra közös válaszokat kereső (önsegítő csoportok) dimenziók mentén „szerveződnek”.

Polgárok közösségei: Működésük egyre meghatározóbb. Részt vesznek a kultúra közvetítésében, a különböző korosztályok szabadidejének hasznos eltöltésében. Az élet számos területén elismerést hoznak a városnak. A különböző társadalmi rétegek és csoportok érdekeit érvényesítő egyesületek, alapítványok speciális törekvéseik mellett mind jobban erősítik a városban élők lokálpatriotizmusát.

A művészeti, hagyományőrző területet felölelő szervezetek tevékenységükkel, rendezvényeikkel jól kiegészítik a város kulturális kínálatát.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai

Az Önkormányzat jelentős szerepet vállal a civil szervezetek támogatásában, amelyekkel saját működésüket, illetve a pápai polgárok számára nyújtott szolgáltatásaikat fenntarthatják. Az önkormányzatok és a civil szervezetek egymás természetes szövetségesei, partnerei. A városban élők elégedettségét, a város fejlődését jelentősen befolyásolja kapcsolatuk és együttműködésük minősége. Az Önkormányzat aktív kapcsolatot ápol a városi civil szervezetekkel, a civil szférában tevékenykedő szakemberekkel, városi kulturális rendezvényekbe, projektekbe, fejlesztésekbe való bevonás, közös lebonyolítás útján.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei

Az Önkormányzat mindig támogató hozzáállást tanúsított az itt élő nemzetiségeknek, hogy lehetőségük legyen bemutatni kulturális sokszínűségüket, legyen szó akár az erre a tematikára felépülő műsorokról vagy zenés estekről. Az Önkormányzat az eseményekhez - igény esetén - helyszínt és technikai háttérrel biztosít.

e) helyi lakossági önszerveződések

Pápán az ifjúsági szervezetek száma alacsony, szerepük a helyi társadalom életében nem meghatározó, kevésbé kiépítettek, formalizáltak; megszólításuk ezért alternatív útvonalon történhet. A sport köré szerveződő csoportok jól kiépítettek.

3.8. A cigány nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A Pápa Városi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat részére a települési önkormányzat a Városháza épületében biztosít helyiséget és átvállalja a működési költségek egy részét, emellett segítséget nyújt az adminisztrációban, jegyzőkönyvek készítésében, továbbá fénymásoló is rendelkezésre áll.

A nyertes pályázatainak megvalósítása, a rendezvények (farsang, nyári programok, Márton nap, Hagyományőrző nap stb.) lebonyolítása céljából a város térítésmentesen biztosít helyet a Rigó lakótelepen lévő Cserhaj Csillagház és Szolgáltatópontban.

3.9. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony iskolai végzettség, tartós munkanélküliség.	felzárkóztatást és szakképzettség megszerzését segítő képzések
A szegregátumban hiányoznak az alapvető higiéniai szükségletek kielégítéséhez szükséges feltételek.	Cserhaj Csillagház és Szolgáltatópont működtetése
A szegregátumban élők nehezen integrálódnak.	a szegregátumból kiköltöző család támogatása és a szegregátumban élők felzárkóztatása (15 szemléletformáló, ismeretterjesztő, egészségügyi program)

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek

4.1.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen	Férfiak	Nők
Állandó népesség száma	13 663	14 986	28 649	47,69	52,24
0-2 évesek	386	319	705	2,82	2,12
0-14 éves	1 999	1 874	3 873	51,61	48,38
15-17 éves	447	390	837	53,40	46,59

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

- a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékkal élő gyermekek jellemzői, egészségi, szociális, lakhatási helyzete

A Gyvt. 67/A. § (1) bekezdése szerint **hátrányos helyzetű** az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról - önkéntes nyilatkozata alapján - megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik,
- a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

A Gyvt. 67/A. § (2) bekezdés alapján halmozottan hátrányos helyzetű

- az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az (1) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott körülmények közül **legalább kettő fennáll**,
- a nevelésbe vett gyermek,
- az utógondozói ellátásban részesülő és tanulói vagy hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt.

A Gyvt. 68. §-a alapján

- (1) Ha a szülő vagy más törvényes képviselő a gyermek veszélyeztetettségét az alapellátások önkéntes igénybevételével megszüntetni nem tudja, vagy nem akarja, de alaposan feltételezhető, hogy segítséggel a gyermek fejlődése a családi környezetben mégis biztosítható, a gyámhatóság a gyermeket védelembe veszi.
- (2) A gyámhatóság - a gyermekjóléti központ javaslatának figyelembevételével - védelembe veheti továbbá
 - a) a szabálysértési hatóság értesítése alapján a szabálysértési tényállást megvalósító gyermeket és a szabálysértést elkövetett fiatakorút,
 - b) a nyomozó hatóság nyomozást megtagadó határozata alapján a tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket,
 - c) a rendőrség, az ügyészség, illetve a bíróság jelzése alapján a bűncselekmény elkövetésével gyanúsított, vádolt fiatakorút.

A Gyvt. 68/A. § (1) bekezdése alapján, ha az oktatási intézmény a Cst. 15. § (1) bekezdés b) pontja szerinti (az adott nevelési évben igazolatlanul mulasztott huszadik óvodai nevelési nap vagy az adott tanítási évben igazolatlanul mulasztott ötvenedik kötelező tanórai foglalkozás után) eset fennállásáról értesíti a gyámhatóságot, a gyámhatóság elrendeli a 16. életévét be nem töltött, védelembe vétel hatálya alatt nem álló gyermekvédelembe vételét.

A Gyvt. 68. § (3) bekezdése szerint a védelembe vétellel egyidejűleg a gyermek gondozásának folyamatos segítése és ellátásának megszervezése, a szülői nevelés támogatása érdekében a gyámhatóság felhívja a gyermekjóléti központot a védelembe vételhez kapcsolódó gyermekjóléti szolgáltatási feladatok esetenmenedzselésének ellátására és a veszélyeztetettség okának megszüntetése érdekében intézkedést tesz, így különösen⁺

- a) kötelezi a szülőt, hogy folyamatosan vegye igénybe a gyermekek napközbeni ellátását, a gyermekek átmeneti gondozását, az Nktv. hatálya alá tartozó iskolaotthonos nevelést-oktatást, illetve kollégiumi ellátást,
- b) kötelezi a szülőt, hogy gyermekével keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,
- c) kötelezi a szülőt arra, hogy gyermeke vegye igénybe az egészségügyi szolgáltatásokat,
- d) kezdeményezi a háziorvosnál – súlyos veszélyeztetettség esetén bármely orvosnál – a betegsége, illetve szenvedélybetegsége következtében állandóan vagy időszakosan kóros elmeállapotú szülő, illetve a gyermekkel együtt élő más hozzátartozó orvosi vizsgálatát,
- e) intézkedik – az illetékes szervek bevonásával a gyermek egészségét veszélyeztető körülmények megszüntetéséről,
- f) magatartási szabályokat állapít meg a gyermek számára a kifogásolt magatartás megszüntetése érdekében,
- g) figyelmezteti a szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, és felszólítja annak megváltoztatására, figyelmezteti továbbá a szülőt az (5) bekezdés szerinti jogkövetkezményre,
- h) kötelezheti a szülőt és a gyermeket, illetve felkérheti a konfliktusban érintett más személyt arra, hogy a nevelési-oktatási intézményben előforduló erőszak miatt kialakult helyzet vagy más súlyos konfliktushelyzet kezelése érdekében jelenjen meg iskolapszichológusi vizsgálaton, illetve vegye igénybe a konfliktuskezelést segítő szolgáltatást,
- i) kötelezi a kapcsolattartásra jogosult szülőt, hogy keressen fel valamely családvédelemmel foglalkozó személyt vagy szervezetet,
- j) figyelmezteti a kapcsolattartásra jogosult szülőt helytelen életvezetésének, magatartásának következményére, felszólítja annak megváltoztatására, valamint tájékoztatja a kapcsolattartás korlátozásának, szüneteltetésének és megvonásának jogszabályi feltételeiről.

A Család- és Gyermekjóléti Központ és a Család és Gyermekjóléti Szolgálat tevékenységéről készült átfogó beszámoló szerint a gyermekek veszélyeztetettségének leggyakoribb okai a családokban előforduló életviteli, gyermeknevelési problémák, megélhetési nehézségek, elhanyagolás. Emellett előfordult családon belüli bántalmazás, szenvedélybetegség, pszichiátriai betegség is.

4.1.2. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én
2017	88	527
2018	108	293
2019	139	390
2020	120	615
2021	139	952
2022	132	1006

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult ingyenes vagy kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésnek és a szünidei gyermekétkeztetésnek, meghatározott pénzbeli támogatásnak és a Gyvt.-ben valamint más jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére.

4.1.3. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma
2017	682
2018	592
2019	516
2020	460
2021	477
2022	388

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

c) a gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők helyzete

4.1.4. számú táblázat – Árvaeállítás

Év	Árvaeállításban részesülő férfiak száma (fő)	Árvaeállításban részesülő nők száma (fő)	Árvaeállításban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2017	69	115	184
2018	65	109	174
2019	64	110	174
2020	66	92	158
2021	70	94	164

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

d) ingyenes vagy kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők jellemzői

A Gyvt. 21/B. § alapján az intézményi gyermekétkeztetést **ingyenesen kell biztosítani** a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- tartósan beteg vagy fogyatékos,
- olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket, három vagy több gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át vagy
- nevelésbe vették.

Ingyenes és kedvezményes az intézményi gyermekétkeztetés az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- nevelésbe vették,
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül és fogyatékos gyermekek számára nappali ellátást nyújtó fogyatékosok nappali intézményében helyezték el, vagy
- utógondozói ellátásban részesül.

Az intézményi gyermekétkeztetést az intézményi térítési díj 50%-os normatív kedvezményével kell biztosítani az 1-8. évfolyamon felül nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül
- az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy a tanuló nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben,
- a tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára, feltéve, hogy nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben.

Önkormányzati rendelet alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, középfokú oktatási intézmény nappali rendszerű oktatásában résztvevő gyermek esetén az étkeztetésért fizetendő térítési díj 50 %-át az önkormányzat átvállalja.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek helyzete

A személyi- adat és lakcímnnyilvántartás adatai szerint 2023. január 1-jén Pápán 24 bevándorolt, 26 letelepedett, 430 egyéb nem magyar állampolgárságú személy él.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői

A gyermekek számáról külön adat nem áll rendelkezésre.

4.2. Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Pápa kisvárosias adottságából adódóan a városon belül jelentős távolságok nincsenek, ezért 2 kilométeren belül minden közszolgáltatás elérhető, még a szegregátumokból is.

A város **hátrányos helyzetű csoportjainak általános helyzetét** meghatározza, hogy az egészségügyi alapellátáshoz, a köznevelési intézményekhez és a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés számukra is biztosított. A nehéz anyagi körülmények között élő családok egyrésze átmenetileg külföldön keresi a boldogulás lehetőségét, de hónapok vagy évek múlva visszatérnek a városba. Ezzel kapcsolatban gyakori problémát jelent, hogy erről nem tájékoztatják a köznevelési intézményeket. A szegregált területek **infrastruktúrája** erősen hiányos, a közüzemi tartozások miatt a szolgáltatások esetenként szünetelnek. A lakhatási körülmények rosszak, kis alapterületű, leromlott állagú épületekben laknak. A lakókörnyezet rendezetlen, szemetes, játékra, szabadidő eltöltésére alkalmatlan. Az eddigi beavatkozások (képzések, felvilágosító programok, foglalkoztatások) nem vezettek tartós eredményre.

A gyermekek körében az iskolai lemorzsolódás kockázata magas, emiatt a szegregátumban élő diákok egy része nem szerzi meg a munkavállaláshoz szükséges képzettségi szintet.

Jelentős probléma a szegregátumok területén tapasztalt leromlott egészségügyi állapot, valamint drog és egyéb addiktív szerek használata.

Súlyos problémát jelent a szegregált területeken tapasztalt illegális szemétkerakás jelensége, amelynek helyzete nem javult.

Hosszútávú cél a szegregátum felszámolása és a lakhatatlan épületek elbontása. a hosszútávú cél.

A beavatkozási szükségletek között kiemelt fontosságúak a képzések, kompetenciafejlesztések és a munkavállalást ösztönző programok. Hangsúlyt kell fektetni az általános iskola sikeres befejezésére és a versenyképes szakképesítés megszerzésére, valamint az ezt támogató szociális szakemberek továbbképzésére és szakmaközi hálózat fejlesztésére.

Kiemelt szerepe van a szegregált területen működő Cserhaj Csillagház és Szolgáltatáspontnak, amely helyben biztosítja a komplex humán szolgáltatások elérhetőségét.

4.3. A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

- a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat - Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	18	760	42,22
2018	17	750	44,11
2019	19	782	41,15
2020	17	821	48,29
2021	15	779	51,90
2022	16	944	59,00

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Egészségügyi Alapellátási Intézet

Területi és iskolavédőnői ellátás

A területi védőnő személyes és közösségi ellátást nyújt az egészségi állapot megőrzése, a betegségek megelőzése, korai felismerése, valamint egészségfejlesztés céljából a várandós anyák, a 19. életévüket be nem töltött személyek, valamint a családtervezés időszakában lévőek számára. Feladata a várandós anyák gondozása, tanácsadás kismamáknak, a kisgyermekek gondozása a születéstől az általános iskolai tanulmányok megkezdéséig (óvodákban szűrővizsgálatok végzése, életkorhoz kötött védőoltások szervezése, lebonyolítása, jelentések készítése).

A területi védőnők feladataikat önállóan végzik, de együttműködnek a házi gyermekorvosokkal, iskolaorvosokkal, szülész-nőgyógyászokkal és a család- és gyermekjóléti szolgálattal.

A városban 10 – önkormányzati rendeletben kialakított - területi védőnői körzet van. Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény alapján a védőnői ellátást 2023. június 30. napjáig - kötelező feladatként - a helyi önkormányzatok biztosították. Az egyes egészségügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2022. évi LXXIII. törvénnyel módosított, az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 6/B. §-ában foglaltak alapján 2023. július 1-jétől a területi védőnői feladatokat a Kormány által kijelölt állami intézményfenntartó szerv, az irányító vármegyei kórház vette át. A kórház felelős a védőnői ellátás biztosításáért azzal, hogy az ellátás jogszabályban előírt tárgyi feltételeit az állam a települési önkormányzattal kötött megállapodás útján is biztosíthatja. A jogszabályi rendelkezés alapján három oldalú megállapodás született az Önkormányzat, az Egészségügyi Alapellátási Intézet és a Veszprém Vármegyei Csolnoky Ferenc Kórház között, mely szerint az Intézet, mint átadó köteles gondoskodni az eszközök és ingatlanok fenntartásáról, karbantartásáról, javításáról, az ingatlanok üzemeltetésével kapcsolatos feladatokról (karbantartások, közüzemi szolgáltatások, takarítás, telefon-internet), a vagyontárgyakhoz és feladathoz kapcsolódó fogyóeszközök beszerzéséről. A feladat-ellátás során rendszeresen felmerülő költségekről negyedéves gyakorisággal kell elszámolnia.

Az iskolavédőnők saját munkatervük, illetve az ellátott iskolák igényeit és az intézménybe járók életkorát figyelembe véve egészségfejlesztő foglalkozásokat, vetélkedőket, egészségnapokat tartanak és részt vesznek az iskolanapi rendezvényeken. A városban 6 iskolavédőnői körzet működik.

Az iskolaorvosi ellátás körébe tartozik a gyermekek, tanulók teljes fizikális szűrővizsgálata, szakmai/alkalmassági vizsgálata, egészségfejlesztése, gyógytestneveléssel, sporttal kapcsolatos iskolaegészségügyi feladatok elvégzése, egészségnevelés, elsősegélynyújtás, kampányoltások végzése. Az iskolaorvosi ellátás az iskolaorvos és iskolavédőnő együttes szolgáltatásából áll, mely a fogorvos és asszisztense közreműködésével történik. A városban 2022 októberétől 6 iskolaorvosi körzet működik.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Pápán az Önkormányzat 6 házi gyermekorvosi körzetet alakított ki, amelyből 2 tartósan betöltetlen. A feladatok ellátása helyettesítéssel biztosított.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermek részére szervezett házi orvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett házi orvosi szolgáltatások száma	A házi gyermek- orvosok által ellátott szolgálatok száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2017	0	12	6	41149	0
2018	0	12	6	39709	0
2019	0	12	6	40656	0
2020	0	12	6	30669	0
2021	0	12	6	34659	0
2022	0	12	6	42700	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló a mozgásszervi, érzékszervi, értelmi, beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, az autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdők csoportja. Az SNI szakvéleménnyel rendelkező gyermekek óvodai elhelyezésében továbbra is az integrálás a cél. A Pápai Városi Óvodák gyógypedagógus alkalmazásával közvetlenül biztosítja megsegítésüket, támogatva ezzel a többoldalú fejlesztést.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások

A gyermekek védelmét pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják.

Gyermekjóléti szolgáltatás a családsegítéssel egy szolgáltató - a család- és gyermekjóléti szolgálat (a továbbiakban: gyermekjóléti szolgálat) - keretében működtethető. A gyermekjóléti szolgálat - összehangolva a gyermekeket ellátó egészségügyi és nevelési-oktatási intézményekkel, illetve szolgálatokkal - szervezési, szolgáltatási és gondozási feladatokat végez.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat tevékenysége körében

- folyamatosan figyelemmel kíséri a településen élő gyermekek szociális helyzetét, veszélyeztetettségét,
- meghallgatja a gyermek panaszát, és annak orvoslása érdekében megteszi a szükséges intézkedést,
- az ellátási területén közreműködik a kormányrendeletben meghatározott európai uniós forrásból megvalósuló program keretében természetben biztosítható eseti vagy rendszeres juttatás célzott és ellenőrzött elosztásában,

- szervezi a - legalább három helyettes szülőt foglalkoztató - helyettes szülői hálózatot, illetve működtetheti azt, vagy önálló helyettes szülőket foglalkoztathat,
- segíti a nevelési-oktatási intézmény gyermekvédelmi feladatának ellátását,
- felkérésre környezettanulmányt készít,
- kezdeményezi a települési önkormányzatnál új ellátások bevezetését,
- biztosítja a gyermekjogi képviselő munkavégzéséhez szükséges helyiségeket,
- részt vesz a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában,
- nyilvántartást vezet a helyettes szülői férőhelyekről.

A gyermekjóléti szolgáltatást a szülők életviteli és gyermeknevelési problémák, megélhetési nehézségek, magatartás és teljesítményszavar, szenvedélybetegség, egészségügyi problémák, intézménybe történő beilleszkedési nehézségek miatt veszik igénybe.

Pápán, mint **járasközpont** Család- és Gyermekjóléti Központ és Család- és Gyermekjóléti Szolgálat működik, az Egyesített Szociális Intézmény szervezeti egységeként.

A gyermekjóléti központ a gyermekjóléti szolgálatnak az általános szolgáltatási feladatain túl a gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében

- utcai és - ha a helyi viszonyok azt indokolják - lakótelepi szociális munkát,
- kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást,
- ha a helyi viszonyok azt indokolják - kórházi szociális munkát,
- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot,
- jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,
- családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát,
- óvodai és iskolai szociális segítő tevékenységet biztosít.

A gyermekjóléti központ a gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében

- kezdeményezi a gyermek védelembe vételét, vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
- családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében szociális segítőmunkát koordinál és végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végez - a gyermekvédelmi gyámmal együttműködve,
- védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, szociális segítőmunkát koordinál és végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet készít,
- szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára,
- elkészíti a szociális diagnózist az Szt. 64/A. §-a szerint.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat rendszeresen közreműködik az adományok kezelésében.

Az önkormányzat rendeletében foglalt feltételek fennállása esetén a polgármester **eseti jelleggel rendkívüli települési támogatást** nyújt a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került, vagy az időszakosan, illetve tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek vagy családok részére. További támogatásként a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, középfokú oktatási intézmény nappali rendszerű oktatásában résztvevő gyermek esetén az étkezésért fizetendő térítési díj 50 %-át az Önkormányzat átvállalja.

A jogszabályoknak megfelelően az Önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére ingyenesen biztosítja. Ingyenes szünidei étkeztetést 2023. évben nem kértek.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményének és a külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek az igénybevételére. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre 2003. december 15. napjáig 273 volt jogosult. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításával egyidejűleg a hátrányos helyzet megállapítását 23 gyermek, a halmozottan hátrányos helyzet megállapítását 38 gyermek törvényes képviselője kérte.

e) **gyermek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;**

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	226	226
2018	226	212
2019	236	230
2020	236	213
2021	236	172
2022	250	183
2023	250	204

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.4. számú táblázat – Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	28	28	0	0	254	254
2018	0	0	28	30	0	0	254	242
2019	0	0	28	25	0	0	264	255
2020	0	0	28	26	0	0	264	239
2021	0	0	42	28	0	0	278	190
2022	0	0	42	26	0	0	292	209
2023	0	0	42	25	0	0	292	229

Forrás: önkormányzati adatok

A Gyvt. 43. §-a alapján a bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó intézmény, amely a gyermekek napközbeni ellátása keretében, a Bölcsődei nevelés-gondozás országos alapprogramja szerint, jogszabályban meghatározott szakirányú végzettséggel rendelkező személy által, akár több csoportban nyújt szakszerű gondozást és nevelést.

A Gyvt. 43. § (3) bekezdése szerint a bölcsődei felvétel során előnyben kell részesíteni

- a) - ha a gyermek szülője, más törvényes képviselője a felvételi kérelem benyújtását követő 30 napon belül igazolja, hogy munkaviszonyban vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban áll -
 - aa) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermeket,
 - ab) a három vagy több gyermeket nevelő családban élő gyermeket,
 - ac) az egyedülálló szülő által nevelt gyermeket, és
- b) a védelembe vett gyermeket.

Az Önkormányzat fenntartásában működő Pápai Egyesített Bölcsődék 250 engedélyezett férőhelyen működik.

A Gyvt. 44/A. § szerint A családi bölcsőde olyan bölcsődei ellátást nyújtó szolgáltatás, amelyet a szolgáltatás nyújtója a saját otthonában vagy más e célra kialakított helyiségben biztosít.

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV.30.) NM rendelet **51/F. §- a alapján**

- (1) A családi bölcsődében - a (2) és (3) bekezdésben meghatározott kivétellel, a saját, napközbeni ellátást máshol igénybe nem vevő gyermeket is beszámítva - legfeljebb öt gyermek nevelhető, gondozható.
- (2) A családi bölcsődében, ha
 - a) egy sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb négy gyermek,
 - b) kizárólag sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb két gyermek nevelhető, gondozható.
- (3) A családi bölcsődében, ha a bölcsődei szolgáltatást nyújtó személy mellett segítő személyt is alkalmaznak, és
 - a) sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket nem látnak el, legfeljebb nyolc gyermek,
 - b) egy sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb hét gyermek,
 - c) két sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb hat gyermek,
 - d) három sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb öt gyermek,
 - e) kizárólag sajátos nevelési igényű, illetve korai fejlesztésre és gondozásra jogosult gyermeket látnak el, legfeljebb négy gyermek nevelhető, gondozható.

A családi bölcsőde szakmailag támogatott és ellenőrzött, működési engedély alapján dolgozik, ezzel is garantálja a gyermekek fejlődéséhez és jó közérzetéhez szükséges környezetet.

f) gyermekvédelem

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzübeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint a Gyvt-ben meghatározott hatósági intézkedések biztosítják.

Pénzübeli és természetbeni ellátások:

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény,
- gyermekétkeztetés,
- gyermektartásdíj megelőlegezése,
- otthonteremtési támogatás.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás,
- gyermekek napközbeni ellátása,
- gyermekek átmeneti gondozása,
- gyermekek esélynövelő szolgáltatásai.

A személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:

- otthon nyújtó ellátás
- utógondozói ellátás,
- területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések:

- hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet fennállásának megállapítása,
- védelembe vétel,
- családbafogadás,
- ideiglenes hatályú elhelyezés,
- nevelésbe vétel,
- nevelési felügyelet elrendelése,
- utógondozás elrendelése,
- utógondozói ellátás elrendelése,
- megelőző pártfogás elrendelése.

Az Önkormányzat a gyermekjóléti szolgáltatást, a gyermekjóléti központ szolgáltatásait az Egyesített Szociális Intézmény Család- és Gyermekjóléti Központja és Család- és Gyermekjóléti Szolgálat útján biztosítja. A Családok Átmeneti Otthona szolgáltatást úgy teljesíti, hogy ellátási szerződést kötött a Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezettel. A gyermekek napközbeni ellátását az Önkormányzat fenntartásában működő Pápai Egyesített Bölcsődék látja el.

A Család- és Gyermekjóléti Központ kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő- és jelzőrendszer működtetése, mely a prevenciós munka első számú eszköze. A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és problémák mentén történik. A jelzőrendszer tagjai számára folyamatosan lehetőség nyílik a jelzőrendszeri szakmaközi megbeszéléseken a problémák megvitatására, az együttműködés még hangsúlyosabbá tételére.

A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedések a gyámhivatalok hatáskörébe tartoznak.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

A krízishelyzetben lévő szülők rendkívüli települési támogatást kaphatnak.

Létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetnek minősül, ha a kérelmező vagy a vele egy háztartásban élő közeli hozzátartozója

- a) tartós betegsége, vagy rokkantsága miatt a családjában jelentős jövedelemkiesés következett be és egyszeri kiadásra kényszerül,
- b) megbetegedése miatt egyszeri, jelentős mértékű gyógyszerköltsége vagy gyógyászati segédeszköz beszerzése miatt jelentős kiadása keletkezik,
- c) bűncselekmény áldozatává vált és anyagi segítségre szorul,
- d) elhunyt személy eltemettetéséről köteles gondoskodni,
- e) rendszeres jövedelme megszűnt.

Létfenntartási gondnak kell tekinteni, ha a kérelmező

- a) részére megállapított rendszeres pénzellátásának kifizetése valamely ok miatt késik,
- b) válsághelyzetben lévő várandós anyja és gyermekének megtartásához anyagi támogatásra szorul,
- d) a gyermek fogadásának előkészítéséhez szükséges egyszeri kiadásokat nem tudja fedezni,
- e) a nevelésbe vett gyermekével való kapcsolattartást nem tudja teljesíteni,
- f) a gyermek családba való visszakerülésének elősegítéséhez kapcsolódó kiadások vagy a gyermek hátrányos helyzete miatt támogatásra szorul,
- g) a tüzelőanyag biztosításáról nem tud gondoskodni,
- h) családját a közüzemi szolgáltatás megszűnése vagy a lakhatás elvesztése fenyegeti

A pénzügyi támogatás mellett a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat a rászorulóknak további természetbeni támogatást biztosít élelmiszer és tüzifa formájában, valamint segítséget nyújt a gyógyszerek kiváltásában is. Emellett **gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálat** működik, amelynek célja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején kívül felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása.

Előfordulhat, hogy ezek az ellátások és alapszolgáltatások nem elégségesek a krízishelyzet kezelésére. A **gyermekek átmeneti gondozásának** célja, hogy az átmenetileg rövid időre ellátatlanul maradó gyermekek lehetőleg ne kerüljenek a szakellátásba, valamint speciális segítséget nyújtson a szociálisan, mentálisan teljesítőképességük határára sodródott szülőknek, gyermekeknek problémáik időben történő felismerésében, kezelésében. Pápán nincs gyermekek átmeneti otthona, azonban a **családok átmeneti otthona** teljes körű szolgáltatást nyújt a gyermekes családoknak.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A diáksport nagy népszerűségnek örvend, az ennek megszervezésével járó feladatokat nagyon jól ellátják az iskolai testnevelők, emellett számos egyesület biztosít lehetőséget a sportolásra.

A lakosság mozgásra ösztönzését szolgálják az elmúlt időszakban megvalósított beruházások is. A diák- és szabadidősport legfontosabb bázisai a Pápai Sport Centrum, a Városi Sportcsarnok, a Perutz Stadion. Ingyenes szabadtéri sportolásra biztosít lehetőséget több tornapark, futókör, a Mézeskalács utcai sportpálya, valamint a napközben szabadon látogatható Spartacus pálya, a Teveli úti és a csatolt településeken lévő sportpálya.

A jegyző a gyermekfelügyelet és étkeztetés megszervezésére, valamint a teljes körű lebonyolításra a Család- és Gyermekjóléti Központot jelölte ki, ezért a pápai lakóhelyű, általános iskolás korú gyermekek **napközbeni felügyeletét** az óvodai és iskolai szociális segítők látták el a nyári szünetekben. A felügyeletet igénybe vevő kiskorúak száma 6 általános iskolából 41 fő volt.

Az óvodai és iskolai szociális segítők a nyáron háromnapos **napközis tábor** szerveztek, amelyen 15 gyermek vett részt. A rendezvény bázis helyszíne a Szent Anna Ház volt, több program külsős helyszínen valósult meg.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétfélig, szünetei)

Az Önkormányzat a gyermekétkeztetést az Eatrend Arrabona Zrt-vel kötött vállalkozási szerződés alapján biztosítja.

A jogszabályoknak megfelelően a szüneti gyermekétkeztetést - a szülő, törvényes képviselő kérelmére - a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek részére az Önkormányzat ingyenesen biztosítja. Az ezzel kapcsolatos feladatok ellátását (értesítés, adatfelmérés, lebonyolítás) a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat végzi. Ingyenes szüneti étkeztetést 2023. évben nem kértek.

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok

Az Önkormányzat által fenntartott intézmények és a közművelődési feladatok ellátását végző Pápai Platán Nonprofit Kft. által szervezett programokon a gyermekek integráltan vesznek részt.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

A szolgáltatások igénybevétele során történt hátrányos megkülönböztetésről és az egyenlő bánásmód követelményeinek megsértéséről nem érkezett bejelentés.

l) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások az ellátórendszerek keretein belül

A Gyvt. által szabályozott rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosultak részére évi két alkalommal folyósít az Önkormányzat pénzügyi támogatást.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása, a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei

A Gyvt. 6. § (2a) bekezdése szerint a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermeknek joga van ahhoz, hogy fokozott segítséget kapjon a fejlődését hátráltató körülmények leküzdéséhez és esélyeinek növeléséhez.

4.4.1. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekekben belül
	Fő	Fő	%
2017	994	34	3,42
2018	1026	30	2,92
2019	1025	17	1,66
2020	985	5	0,51
2021	904	6	0,66

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Az Önkormányzat lehetősége szerint hozzájárul a gyermekekkel kapcsolatos költségekhez, illetve a gyermekek gondozásával kapcsolatos feladatokhoz. A helyi gyermekvédelmi rendszer sajátossága, hogy minden gyermek számára gondoskodást nyújt, ugyanakkor fokozott védelemben részesíti az arra rászorulókat. A különböző ágazatok együttműködnek és egymást segítik. Az egyes szolgáltatások, ellátások szociális rászorultság alapján, más ellátások alanyi jogon járnak a gyermekek részére.

4.4.2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók

Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül
	Fő	Fő	%
2017	2445	76	3,11
2018	2471	52	2,10
2019	2478	20	0,81
2020	2468	36	1,46
2021	2525	20	0,79
2022	2467	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve sajátos nevelési igényű gyermekek köznevelési ellátásában szegregáció nem tapasztalható, a gyermekeket az oktatási intézmények integráltan látják el.

**4.4.3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű
oktatásban**

Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2017	19	1,59	37	6,45	8	1,01
2018	10	0,85	24	4,36	2	0,29
2019	2	0,17	12	2,09	3	0,44
2020	4	0,36	3	n.a.	n.a.	n.a.
2021	4	0,36	4	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4.4.4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet

Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma
	fő	fő
2017	66	51
2018	50	38
2019	40	34
2020	39	47
2021	34	50
2022	15	43
2023	23	38

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adat

b) a közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A 0-7 éves korosztály ellátásában jelentős szerepet vállalnak az óvodák. Az Önkormányzat által fenntartott Pápai Városi Óvodák a székhely intézmény mellett további 6 telephelyen várja a gyermekeket.

Az intézményekbe 19 településről járnak be gyerekek, az óvodai férőhelyek száma 633.

Az óvodák is tartanak nyári szünetet, ezalatt az idő alatt végzik el a kisebb-nagyobb karbantartási és felújítási munkákat, az éves nagytakarítást, fertőtlenítést stb. Természetes, hogy ezalatt az időszak alatt az óvodák nem tudják a gyerekeket fogadni.

Fontos megjegyezni, hogy az óvodák nem egy időben zárnak be, legalább egy óvoda mindig fogadni tudja azokat a gyerekeket, akiknek az elhelyezéséről szüleik nem tudnak gondoskodni.

Az óvodák személyi feltételeit érintően megállapítható, hogy 19 fő óvodapedagógus hiányzik, ugyanakkor 23 fő pedagógiai asszisztens segíti a munkát.

4.4.5. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai férőhelyek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladat-ellátási helyek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógy-pedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógy-pedagógiai gyermekcsoportok száma	Gyógy-pedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2017	898	44	1040	12	994	1	8	22,59
2018	927	46	1068	13	1026	1	8	22,30
2019	910	48	1078	13	1025	1	6	21,35
2020	928	48	1078	13	985	1	9	20,52
2021	894	49	1088	13	904	1	8	18,45

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

4.4.6. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban
	db	db	db	fő	%
2017/2018	12	109	8	22,43	16,89
2018/2019	12	115	9	21,49	18,25
2019/2020	13	117	9	21,18	12,91
2020/2021	12	117	9	21,09	18,35
2021/2022	12	119	9	21,22	18,89

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4.4.7. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban
	Fő
2017	366
2018	322
2019	333
2020	324
2021	344

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs jelenségek

Az általános iskolákba a jogszabályok szerint kialakított körzetek figyelembevételével történik a beiratkozás. A szegregált településrészen élő gyermekek többségének általános iskolai oktatását a Munkácsy Mihály Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola látja el. Az intézmények a délutánok során napközit, szabadidős programokat és széles szakköri palettát biztosítanak tanítványainak.

Az iskolai felzárkóztatás érdekében a diákoknak lehetőségük van részt venni szakember vezette tanórán kívüli egyéb foglalkozásokon: napközi, tanulószoba, fejlesztő, felzárkóztató, tehetséggondozó foglalkozások, szakkörök stb. A magántanulóknak havonta biztosítanak konzultációs lehetőséget a sikeres osztályozó vizsga érdekében. Novemberben, illetve áprilisban azok a szülők, akiknek gyermekei nem teljesítik a tantárgy minimális követelményeit, tájékoztatást kapnak a gyermekek előmeneteléről, illetve a korrepetálások időpontjáról. Augusztus közepétől lehetőséget biztosítanak arra, hogy a pótvizsgára kényszerülő gyerekek szakmai segítséget vegyenek igénybe.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Az országos kompetencia-méréseken a város iskolái évek óta részt vesznek. A felmérés eredményéről minden intézmény és fenntartója visszajelzést kap, ez segíti az intézményeket abban, hogy objektív képet kapjanak teljesítményükről, megismerjék erősségeiket és gyengeségeiket a felmért tudásterületeken. Annak érdekében, hogy az azonos vagy hasonló körülmények között élő diákokat oktató iskolák pedagógiai teljesítménye összehasonlíthatóvá váljon, az Országos kompetenciamérést a tanulók családi hátterének vizsgálata egészíti ki. A tanulók szociokulturális hátterét megjelenítő családháttér-index segítségével azon iskolák értékes pedagógiai munkája is kimutatható, amelyek nehezebb körülmények között élő tanulókkal foglalkoznak.

A 2021/2022. tanév kompetenciamérés eredményeiről szóló országos jelentés az Oktatási Hivatal honlapján elérhető.

Pápán lehetőség van a 8. évfolyamon tanuló diákoknak arra, hogy részt vegyenek a hátrányos helyzetű, tehetséges diákok továbbtanulását segítő Arany János Tehetséggondozó Programban. A program célja, hogy a hátrányos helyzetű tehetséges gyerekek olyan középiskolákban, kollégiumokban tanuljanak, nevelődjenek, amelyek célul tűzték ki a

tehetséggondozást és a felsőfokú tanulmányokra való eredményes felkészítést. A felvételt követően a tanulók egyéves előkészítő évfolyam, az iskola helyi tantervében foglaltak és az érettségi vizsgaszabályzatban előírt feltételek teljesítése esetén tehetnek érettségi vizsgát. Az előkészítő évfolyamon a diákok emelt szintű anyanyelvi és idegen nyelvi oktatásban, matematika- és digitális kultúra oktatásban, önismereti, személyiség- és képességfejlesztő, kommunikációs és tanulás-módszertani programokban vesznek részt. A programban tanuló diákok felkészülhetnek az emelt szintű idegen nyelvi érettségi vizsgára (C típusú középfokú nyelvvizsgálóval egyenértékű nyelvtudást szerezhetnek) elsősorban angol nyelvből, a nemzetközi ECDL számítástechnikai vizsgával egyenértékű tudást szerezhetnek a digitális kultúra területén, mindemellett térítésmentesen szerezhetnek gépjármű-vezetői jogosítványt. A tanulók ösztöndíj-támogatásban részesülnek, amelynek összege 9/AJTP előkészítő évfolyamon egységesen 15 000 Ft/hó, a további 9-12. évfolyamokon tanulmányi eredményüktől függően, 4,0 tanulmányi átlageredménytől 20 000 Ft, 4,31 átlageredménytől 30 000 Ft, 4,71 tanulmányi átlageredmény felett 40 000 Ft/tanuló/hónap.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások

4.4.8. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma
	Fő	Fő	Fő	Fő
2017	0	0	378	0
2018	0	0	465	0
2019	0	0	449	3
2020	0	0	615	4
2021	0	0	952	0
2022	0	0	1006	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A város intézményeiben igénybe vehető hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a hátrányos helyzetbe került gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami nagyobb részt információújításból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből és tanácsadásból áll. Az óvodában a sajátos nevelési igényű gyerekek esetében figyelembe veszik a sajátos nevelési igény típusát, a neveléshez szükséges személyi és tárgyi feltételeket és abban a tagóvodába történik meg az integráció, amely a legmagasabb szinten rendelkezik az ehhez szükséges szakmai felkészültséggel, személyi és tárgyi feltételekkel. Belső, képzett szakember igénybevételével biztosítják számukra a megfelelő gyógypedagógiai ellátást. Az elvárások igazodnak a gyermekek fejlődésének üteméhez, figyelembe kell venni, hogy a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl a gyermekeket. A gyermekek foglalkoztatása egyéni, mikrocsoportos, csoportos formában történik, csoporton kívül, vagy a gyermekcsoportban.

4.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Gyakori a családok többszöri költözése országon belül és kívül, megnövekedett a csonka és mozaik családok száma.	családi programok, rendezvények szervezése, Kerekítő Manó drámajáték módszertanának alkalmazása
A hátrányos helyzetű gyermekek korlátozott mértékben vesznek részt kulturális és szabadidős programokon.	hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére kulturális és szabadidős programok szervezése - 40 program

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A női lakosság esélyegyenlősége mélyen gyökerező társadalmi sztereotípiákon nyugvó, ezáltal rendkívül nehezen befolyásolható. Különösen igaz ez a roma lakosság és az alacsony iskolai végzettségű nők esetében. Az Európai Unió országok közös problémájaként definiálható a nők és a férfiak esélyeinek eltorzulása, ami az élet minden területén fellelhető. A nők életminőségét a leginkább meghatározó munkaerő-piaci, társadalmi és gazdasági szerepvállalásán, erőszakos cselekmények áldozattá válásában, családtervezésben, gyermeknevelésben betöltött szerepén keresztül történő elemzésével tekinthetjük át.

Jogi alapvetések a nők esélyegyenlőségéhez:

- Az Alaptörvény XV. cikke rögzíti, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő. Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. A nők és a férfiak egyenjogúak. Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.
- A Tanács 79/7/EGK irányelve a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról. Az irányelv tiltja a nemen alapuló megkülönböztetést a betegség, rokkantság, idős kor és munkanélküliség esetére járó juttatások területén, ugyanakkor az öregségi nyugdíjkorhatár megállapítása ez alól kivételt jelent.

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint

Év	Nyilvántartott álláskereső aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya	Nők aránya	Összesen
2017	1,84	1,85	1,85%
2018	2,22	2,05	2,14%
2019	2,60	2,68	2,64%
2020	2,85	3,09	2,97%
2021	2,21	2,23	2,22%
2022	2,27	2,26	2,27

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

5.1.2. számú táblázat - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül
	%	%
2017	38,89	49,66
2018	36,3	49,03
2019	32,63	49,70
2020	40,6	53,25
2021	42,17	50,29
2022	38,61	51,55

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A regisztrált munkanélküliek számát vizsgálva megállapítható, hogy a tartósan (180 napnál hosszabb ideje) nyilvántartott álláskeresők között a férfiak és nők aránya közel azonos.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma

Év	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma
	Fő	Fő
2017	378	24
2018	427	34
2019	518	30
2020	569	29
2021	415	22
2022	417	15

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

5.1.4. számú táblázat - Foglalkoztatást segítő és képzési programok száma

Év	Foglalkoztatást segítő és képzési programok száma	Résztvevők száma	Résztvevő nők száma
2016	14	94	53
2017	13	49	24
2018	13	24	18
2019	22	37	24
2020	7	19	10
2021	3	14	9
2022	2	19	7
2023	2	8	6

Forrás: Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztály

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az élethosszig tartó tanulás következménye, hogy a közép és fiatal korosztályban folyamatosan emelkedik a magasan kvalifikált munkavállalók száma. Az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező nők gyakran megfelelő gyakorlattal sem rendelkeznek, általában elmondható, hogy a képesítést nem igénylő, betanított munkakörökben valósul meg a foglalkoztatásuk.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A szülés előtt lévő fiatal nők, a kisgyermekes anyák és a 60 év feletti nők lehetnek diszkriminációnak kitéve a munkahelykeresés során. A nők nem minden esetben mondják el az állásinterjú alkalmával, hogy gyermeket szeretnének, vagy gyermeket nevelnek, mert tartanak az elutasítástól.

A munkáltatók motiváltsága a nők foglalkoztatására javult, ez azonban nem csak a családbarát szemléletnek tudható be, hanem a munkaerőhiánynak is.

Az elmúlt években számos olyan pályázati lehetőség volt, ahol a munkahelyet díjazták (pl. családbarát munkahely, legjobb női munkahely stb.).

A nők munkaerő-piaci esélyeit és az ideális családtervezést is pozitívan befolyásolja, ha a gyermekek napközbeni ellátása biztosított a településen.

Mind az óvodai, mind a bölcsődei nyitvatartási idő lehetővé teszi, illetve elősegíti a munkaerő-piaci visszatérést a kisgyermekes anyák számára. A Képviselőtestület döntése alapján az intézményekben a gyermekek gondozásért nem kell térítési díjat fizetni.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A munka és a gyermekvállalás összehangolása során a családok számára nagy segítséget jelent a településen működtetett bölcsődei ellátás.

5.2.1. Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2017	226	226
2018	226	212
2019	236	230
2020	236	213
2021	236	172
2022	250	183
2023	250	204

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

Bölcsődei ellátás hiányában a szülők munkavállalása különösen nehéz, hiszen nagyszülői, vagy egyéb segítség híján gyakran megoldhatatlan a munka, utazás és gyermekfelügyelet összeegyeztetése. A bölcsőde azoknak a gyermekeknek az életkoruknak megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését és étkeztetését szervezi meg, akiknek napközbeni ellátásáról a szülei, nevelői, vagy gondozói, a munkavégzésük, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban vagy képzésben való részvételük, betegségük, vagy egyéb ok miatt nem tudnak gondoskodni.

A városban megfelelő a bölcsődei ellátottság, a Pápai Egyesített Bölcsődék 250 férőhellyel működik a székhelyen és két tagintézményében. A felvételi kérelmeket az intézmény teljesíteni tudja, elutasított kérelem nem volt.

5.2.2. Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2017	0	0	28	28	0	0	254	254
2018	0	0	28	30	0	0	254	242
2019	0	0	28	25	0	0	264	255
2020	0	0	28	26	0	0	264	239
2021	0	0	42	28	0	0	278	190
2022	0	0	42	26	0	0	292	209
2023	0	0	42	25	0	0	292	229

Forrás: önkormányzati adatok

5.3. Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Megélhetési gondokkal küzdő családok nőtagjai számára korlátozott a lehetőség a családtervezésre. A fogamzásgátló eszközök, készítmények magas fogyasztói ára nem teszi lehetővé, hogy saját igényeik szerint megtervezzék a gyermekvállalást, elkerüljék a nem kívánt terhességet. Mindemellett a különböző kultúrák gyermekvállaláshoz kapcsolódó hagyományai is szerepet játszanak a családtervezés, fogamzásgátlás hiányában, illetve a fiatalok várandósságában. A családtervezéssel, fogamzásgátlással kapcsolatos ismereteket valamennyi védőnői gondozás alatt álló várandós és gyermekét nevelő anya megkapja. A köznevelési intézményekben az iskolavédőnők, - az iskolák igényeinek megfelelően - végeznek családtervezéssel kapcsolatos ismeretterjesztést a tanulók körében.

Nem kívánt terhesség létrejöttékor vagy művi terhesség megszakítást kérelmeznek, (ami néhány eset kivételével szintén térítési díjköteles), vagy megszületik a nem tervezett, nem várt gyermek. Van, aki a terhesség megszakítás díját sem tudja kifizetni, a nem kívánt gyermek megszületése pedig további anyagi, fizikai, pszichés terhet ró a családra. Az örökbeadás lehetőségét kevesen tartják megfelelő kiútnak.

Megoldási lehetőség lehet a felvilágosításra és a nem kívánt terhesség megelőzésére a fiatalok részére a nőgyógyászati szakrendelésen belül elkülönített rendelési időben történő ellátás megszervezése, amely segítséget nyújthat a hátrányos helyzetű, gyakran szülei előtt is titkolózó kamaszok fogamzásgátlással kapcsolatos problémáinak hatékonyabb kezelésére.

5.3. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2017	18	760	42,22
2018	17	750	44,11
2019	19	782	41,15
2020	17	821	48,29
2021	15	779	51,90
2022	16	944	59,00

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, Egészségügyi Alapellátási Intézet

A városban a gyermekek egészségügyi, pszichés és mentális gondozása komplex feladat, amelyben jelentős szerepet tölt be a védőnői szolgálat, ezen túl a szolgálatnak kiemelt szerepe van az iskolás korban előforduló magatartási, és/vagy tanulási zavarok kezelésében is.

A védőnői szolgálat célja - az alapellátás részeként - a családok egészségének megőrzése, egészségromlásuk megelőzése érdekében végzett egészségnevelés. A védőnő a gondozási tevékenységét azon családok körében végzi, ahol várandós és gyermekágyas anya, illetve 0-7 éves korú gyermek él. A nővédelem területén a védőnő tanácsot ad a családtervezéssel kapcsolatban, segíti a nők anyaságra való felkészülését. A gyermekágyas, szoptató anyákat a szülészeti intézetből történő távozást követően 24 órán belül meglátogatja, segítséget nyújt és tanácsot ad a szülést követő egészségi állapotra vonatkozóan a szoptatással, a gyermekgondozással, valamint a családtervezéssel összefüggő kérdésekben.

A 0-7 éves korú gyermekek esetében családlátogatás és tanácsadás során segíti a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulását, az egészséges életmód és az egészséges táplálkozás gyakorlásához szükséges ismeretek elsajátítását, a gyermeknevelést, a szocializációt.

Az iskolai védőnők fontos feladata 6-16 éves korban, a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezők időben történő észlelése. A szűrővizsgálatok végzésével, szükség szerinti intézkedéssel a védőnő mindent megtesz a gyermek zavartalan fejlődésének biztosítása érdekében.

5.4. A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A nőket érő erőszak, és a családon belüli erőszak kérdésköre igen nehezen megfogható. Az ENSZ meghatározása szerint: "A nők elleni erőszak bármely olyan, a nőket nemük miatt érő erőszakos tett, mely testi, szexuális vagy lelki sérülést okoz vagy okozhat nőknek, beleértve az effajta tettekkel való fenyegetést, valamint a kényszerítést és a szabadságtól való önkényes megfosztást, történjen az a közéletben vagy a magánszférában."

A városban a bántalmazott nők a rendőrségen kívül a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatához, a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Gyámügyi Osztályához, valamint az Áldozatsegítő Szolgálatához fordulhatnak segítségért.

2020. január 1-jétől a korábban a gyermekvédelmi és gyámügyi feladatkörében eljáró járási hivatal hatáskörébe tartozó családvédelmi koordináció a települési önkormányzat jegyzőjének hatáskörébe került át. Pápa Város Jegyzőjénél, mint a hozzátartozók közötti

erőszak miatt alkalmazható távoltartásról szóló törvény szerinti családvédelmi koordinációért felelős szervhez 2023. évben 18 jelzés érkezett hozzátartozói erőszak észlelése miatt, összesen 15 fő nő és 4 fő gyerek sérelmére következtek el hozzátartozó az erőszakot, több esetben egy ügy során nő és gyerek is érintett volt.

A nőket érő erőszakos cselekmények miatti rendőri riasztások száma, valamint a bántalmazás miatt tett rendőrségi feljelentések száma vélhetően alulmarad a tényleges esetek számától.

5.4. számú táblázat – Nőket érinti erőszakos cselekmények

Év	rendőrök riasztása családi viszályhoz	tényleges feljelentések száma	bíróági ítélet
2015	Heti 1-3 alkalom	92	5
2016	Heti 1-3 alkalom	125	6
2017	Heti 1-2 alkalom	90	10
2018	Heti 1-2 alkalom	85	6
2019	Heti 1-2 alkalom	89	5
2020	Heti 1-2 alkalom	70	9
2021	Heti 1-2 alkalom	102	8
2022	Heti 1-2 alkalom	95	11

Forrás: Pápai Rendőrkapitányság

Rendőrségi tapasztalatok

Konkrét adatokkal nem rendelkeznek arra vonatkozóan, hogy Pápa városában milyen számban valósul meg nőket érintő erőszakos cselekmény. A nők sérelmére megvalósuló leggyakoribb bűncselekmények a tartási kötelezettség elmulasztása, a könnyű és súlyos testi sértés, valamint a kapcsolati erőszak és a zaklatás. Esetenként előfordul személyi szabadság megsértése, magánlaksértés, becsületsértés, szexuális kényszerítés, rongálás és garázdaság is. A bűncselekmények elkövetői túlnyomórészt férfiak, akik családi állapotukat tekintve a sértettnek jelenlegi vagy volt férjük, élettársuk, apjuk, nevelőapjuk, fiuk, testvérük, vagy időnként vőjük. Az elkövetői oldalon gyakran érhető tetten a szerelemféltség, az agresszív természet, valamint az italozó életmód.

Az áldozatul esett nők életkorukat tekintve többnyire az aktív, felnőtt korosztályból kerülnek ki, de néhány esetben 60 év feletti nő is vált családon belüli erőszak áldozatává.

A családon belüli erőszakos bűncselekmények vonatkozásában a leggyakoribb elkövetési magatartás – a tartásdíj nem fizetését leszámítva – a bántalmazás.

Az elkövetés legjellemzőbb helyszíne a lakás, de családi ház udvarában és közterületen – buszpályaudvar, volt hozzátartozó háza, lakása előtti utca – is több ízben valósult meg családon belüli erőszak körébe tartozó bűncselekmény.

Feladatai végrehajtása során a Pápai Rendőrkapitányság kiemelt figyelmet fordít a hozzátartozók közötti erőszak kezelésével összefüggő rendőrségi feladatok végrehajtásáról szóló 2/2018. (I. 25.) ORFK utasításban foglaltak végrehajtására, az egyes szakterületek közötti koordináció biztosítására, az ideiglenes megelőző távoltartás szükség szerinti alkalmazására. Folyamatos a családon belüli erőszak által veszélyeztetett családok számbavétele, a jelzőrendszeri partnerek tájékoztatása a feltárt problémákról.

Az országos adatok és a helyi tapasztalatok birtokában rendkívül fontos feladat a családon belüli erőszak elleni küzdelem, melynek eszköze lehet: előadások szervezése, írásos tájékoztatók eljuttatása minden érintett korosztály részére, helyi sajtó bevonása, közösségi kezdeményezések támogatása, önszegítő csoport létrehozásának segítése.

A Pápai Rendőrkapitányság rendszeresen tart a középiskolai tanulók számára áldozatvédelemmel kapcsolatos előadásokat, amelyek egyik témája a párkapcsolati erőszak.

A Veszprém Vármegyei Rendőr-főkapitányság bűnmegelőzési osztálya pedig a „Szenvedélyes viszonyok” elnevezésű programmal az elmúlt években már több pápai kollégiumot is felkeresett, ahol szintén a párkapcsolati erőszakról tájékoztatták a diákokat. Az egészségügyi intézményekben is szükséges tájékoztató anyagok kihelyezése, hiszen számtalan esetben nem rendelkeznek információval a bántalmazott nők arról, hogy hova fordulhatnak.

5.5. Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetben – nem csupán a családon belüli erőszak áldozatainak védelmében - a Család- és Gyermekjóléti Központ vezetője az esetmenedzserek javaslatára és közreműködésével megszervezi a veszélyben lévő anya és gyermeke(i) anyaothtonba, illetve védett házba történő elhelyezését.

5.5. számú táblázat – Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Év	Önkormányzati anyaothton a település és 50 km-es körzetében	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaothton a településen	Nem önkormányzati (egyházi, alapítványi) anyaothton a település 50 km-es körzetében
2018	0	1	5
2019	0	1	5
2020	0	1	5
2021	0	1	5
2022	0	1	3
2023	0	1	3

Forrás: helyi adatgyűjtés

A krízishelyzetben lévő anyák, nők a településen működő anyaothont vehetik igénybe, ahol várólista alapján történik az elhelyezés, de a súlyos krízishelyzetben lévő családok elhelyezése - különösen bántalmazás esetén - távolabbi anyaothtonban is biztosítható.

A társadalmi hagyományok által determinált berögződések, amelyek a nők szerepét, helyét meghatározzák napjainkban is, a felnövekvő generáció ismereteinek bővítésével befolyásolhatók, formálhatóak.

5.6. A nők szerepe a helyi közéletben

5.6. számú táblázat - A nők szerepe a helyi közéletben

Év	Képviselőtestület tagjai		Járásbíráóság elnöke	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő
2017	12	2	1	0
2018	12	2	1	0
2019	12	3	0	1
2020	12	3	0	1
2021	12	3	0	1
2022	12	3	0	1
2023	12	3	0	1

Forrás: helyi adatgyűjtés

Az Alaptörvény XV. cikkére visszavezetve vizsgálható, hogy a helyi közéletben a nők és férfiak azonos jogai a politikai, gazdasági, szociális, kulturális jog tekintetében érvényesülnek-e. Az azonos jogok érvényesítéséhez elengedhetetlen a képviselet.

A nők részvételére nemcsak a női nem reprezentálása miatt van szükség a politikában, azaz a közügyekről való döntési mechanizmusban, hanem mert ez szolgálja leginkább a közös érdeket.

A 2019. évi választásokat követően jelenleg a 15 fős Képviselőtestületben a nők létszáma 3 fő. Elmondható, hogy a városban működő önkormányzati és állami fenntartású intézmények igazgatói vagy intézményvezetői, az önkormányzat tulajdonát képező gazdasági társaságok ügyvezetői pozícióját betöltők 50 %-a nő.

5.7. A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A nőket érintő társadalmi problémákkal kapcsolatos programok száma alacsony, ezért fontos feladat a nőket érintő problémákkal foglalkozó civil szerveződések létrehozása. A hátrányos helyzetű nők egészségvédelme kiemelt helyen kell, hogy szerepeljen az esélyegyenlőségi programban.

A szűrőprogramok részvételi aránya általánosságban alacsony, joggal feltételezhető, hogy ez az arány a hátrányos helyzetű nők körében még rosszabb. Fontos lenne a helyi egészségügyi intézmény és a védőnői szolgálat bevonásával, illetve az önkormányzat segítségével szűrőprogram szervezése a hátrányos helyzetű nők, valamint a szegregátumokban élő női lakosság körében.

A nők szerepe meghatározó a család tagjainak egészségi állapotában is, különösen az étkezési szokások kialakításában.

Az egészségtudatos magatartás elősegítésére, formálására, olyan közösségi tér létrehozása szükséges, ahol a programok megvalósíthatók (ilyen pl. Cserhaj Csillagház és Szolgáltatópont).

A nők lelki egészségvédelme kiemelt problémát jelent társadalmi szinten. A megnövekedett női szerepek (nő, feleség, anya, munkavállaló, társadalmi szerveződés tagja, stb.) olyan szerepkonfliktusokat okoznak, amelyek lelki és testi betegségekhez vezethetnek.

A társadalmi sztereotípiákban a nő elfogadottan gyengébb, támogatásra szorul, ami napjainkban a nők körében a rendszeres nyugtató szedésében, „betegségbe menekülésben” nyilvánul meg (jóval magasabb az orvoshoz fordulás aránya a nők körében). Szükséges a stresszel szembeni, a lelki védekező mechanizmusok aktivizálásával a nők erősítése, amely közösségi és szakmai kezdeményezések mentén valósulhat meg.

5.8. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas a terhesség megszakítások száma.	kamaszok részére elkülönített nőgyógyászati rendelés biztosítása, tájékoztató előadások szervezése 14-18 éves korosztály számára
Családon belüli bántalmazások száma magas, illetve egy részük rejtve marad.	tájékoztató anyagok előkészítése, előadások megszervezése és lebonyolítása
Mentális zavarokkal küzdő nők számának növekedése.	tájékoztatók a közösségi médiában az elérhető szolgáltatásokról, előadásokról és rendezvényekről (műhelyek).

6. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

6.1. Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Pápa városában a 65 éven felüliek száma folyamatosan nő. A népesség elöregedését az öregedési index jelzi. Az adat kifejezi, hogy a 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut.

A legfőbb demográfiai jellemzők az alábbiak:

- fogy az állandó lakosság száma,
- növekedik az átlag életkor,
- a nők élettartama magasabb,
- az özvegyek és egyedülállók körében a női nem dominál.

Az Idősügyi Nemzeti Stratégia megállapítása, hogy Magyarországon a 65 éven felüli férfiak és nők várhatóan csupán 30-40%-a számíthat hátralévő életéveiben korlátozásmentes évekre, 22-30%-uk éveit lesznek tartós/krónikus betegségtől mentesek és csupán 6-7% számíthat „jó” vagy „nagyon jó” állapotban elteltő évekre. A számításokból egyértelműen következik, hogy a hosszabbélettűség következtében a 65 éven felüli állampolgárok közül egyre többen lesznek a nagy egészségügyi és szociális ellátórendszerek használói. A háztartások összetétele, a családi, települési és lakókörnyezeti jellemzők, ahol az emberek megélik az időskorukat, nagymértékben befolyásolják azt, hogy milyen arányban tudják az ellátórendszerek szolgáltatásait igénybe venni.

Az Önkormányzat felismerte annak fontosságát, hogy hosszú távon olyan társadalmi és gazdasági környezet kialakítására kell törekedni, amelyben az idősödő és idős emberek, minél tovább meg tudják őrizni aktivitásukat. Fontos, hogy teret nyerjen egy újfajta szemléletmód, mellyel növelhető az időskor presztízse, és az idősök iránti szolidaritás.

A Családokért Felelős Miniszter és a Belügyminiszter 2021. évben Idősbarát Önkormányzati Díjban részesítette Pápa Város Önkormányzatát. A díjjal járó 1.500.000 forintból az idősök egészségének megőrzése érdekében kerékpárokat és nordic walking botokat, emellett 30 db senior tornabérletet vásárolt a város.

6.1.1. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakos (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok (fő)	Öregedési index (%)
2017	5 673	4 241	133,76
2018	5 766	4 184	137,81
2019	5 923	4 131	143,37
2020	6083	4105	148,18
2021	6227	4034	154,36
2022	6 326	3 893	162,49
2023	6 379	3 873	164,70

Forrás: TeIr, KSH-TSTAR

6.1.2. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes ellátásban részesülő
2017	3203	5308	8511
2018	3160	5283	8443
2019	3156	5273	8429
2020	3076	5193	8269
2021	3028	5153	8181

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény alapján a társadalombiztosítási nyugdíjrendszer keretében járó

- saját jogú nyugellátás az öregségi nyugdíj,
- hozzátartozói nyugellátások: az özvegyi nyugdíj, az árvaellátás, a szülői nyugdíj, a baleseti hozzátartozói nyugellátások és az özvegyi járadék.

Magyarországon a kedvezőtlen férfi mortalitás miatt egyértelmű nőtöbblet van idősebb korban, különösen a városokban. Az alábbi táblázatból jól kitűnik, hogy az öregségi nyugdíjban és az özvegyi és szülői nyugdíjban részesülők számának nemek közti megoszlása évről évre nagymértékű többletet mutat a nők javára.

6.1.3. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő)
2017	254	21	2367	4414	9	155	9
2018	251	21	2361	4460	6	131	9
2019	219	13	2434	4495	8	104	9
2020	219	16	2380	4455	5	93	9
2021	209	13	2347	4413	12	101	10

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.2. Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

A járás és a település munkaerő-piaci folyamatait pozitív tendenciák jellemzik. A kedvező munkaerő-piaci folyamatoknak köszönhetően a település munkaerő piacán már nem a munkanélküliség kezelése az elsődleges probléma. Az idősebb korosztály alacsonyabb fokú foglalkoztatottságát több tényező együttes jelenlétével lehet magyarázni.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2017	2018	2019	2020	2021	2022
	Fő összesen	378	427	518	569	415	417
41-45 év	Fő	48,00	41,00	53,00	63,00	37,00	39,00
	%	12,70%	9,60%	10,23%	11,07%	8,92%	9,35%
46-50 év	Fő	33,00	32,00	49,00	69,00	41,00	52,00
	%	8,73%	7,49%	9,46%	12,13%	9,88%	12,47%
51-55 év	Fő	27,00	43,00	46,00	55,00	43,00	32,00
	%	7,14%	10,07%	8,88%	9,67%	10,36%	7,67%
56-60 év	Fő	36,00	44,00	41,00	50,00	43,00	46,00
	%	9,52%	10,30%	7,92%	8,79%	10,36%	11,03%
61 éves, vagy afeletti	Fő	80,00	83,00	84,00	100,00	92,00	88,00
	%	21,16%	19,44%	16,22%	17,57%	22,17%	21,10%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az utóbbi években jelentősen átalakult a munkaerő-piac, a felgyorsult technikai és technológiai fejlődés miatt számos munkakör szűnt meg és újabbak jöttek létre, ugyanakkor újfajta képességek és kompetenciák váltak szükségessé a sikeres érvényesüléshez.

Mivel az idősebb munkavállalók munkaerő-piacra történő belépésekor még kevésbé volt jellemző a gyakori munkahelyváltás, kevesen tartották fontosnak az élethosszig tartó tanulást és a tudás rendszeres frissítését, ami most jelentős hátrányt okoz számukra - munkahelyük elvesztése esetén - a fiatalabb generációkkal szemben.

A munkaadók gyakran azzal magyarázzák az idősek munkaerő-piaci versenyhátrányának jelenlétét, hogy az idősek tudása elavult, kevésbé rugalmasak, nem beszélnek idegen nyelvet, fizikai állapotuk már nem kielégítő.

Az idősebb munkavállalók sok olyan pozitív tulajdonsággal is rendelkeznek, amelyeknek köszönhetően hasznos tagjai lehetnek a társadalmi munkaerő-piacnak. Számos munka esetén többet számít a munkatapasztalat a végzettségnél, a nyugdíj felé közeledve az idősebb munkavállalók vonatkozásában kisebb az esélye a rövid időn belüli munkahelyváltásnak, így ez a nemzedék gyakran felelősségteljesebb munkavállaló lehet.

Mindezek érdekében a kiemelt cél, hogy feltérképezzük, melyek azok a tevékenységek, ahol ez a korosztály képes segítséget nyújtani a társadalom és egyben a város fejlesztéséhez, hozzá tud járulni a gazdasági élet fellendüléséhez, a kultúra, az egészségügy és a szociális ellátás javításához és a harmonikus családi élet fenntartásához. Jó példa erre az Egyesített Szociális Intézmény, ahol a fennálló munkaerőhiány kompenzálására 12 fő nyugdíjast foglalkoztatnak.

b) tevékeny időskor, élethosszig tartó tanulás, idősök, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen

Az idősök a Szociális Kerekasztal tagjain, a Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi- és Érdekképviselői Egyesülete a munkahelyi nyugdíjas klubok delegáltjain keresztül érvényesítik az aktív közéleti életbe való bekapcsolódást, a lakossággal való partneri viszony javítását, a lakosság öngondoskodásának és érdekérvényesítésének megerősítését.

Az Egyesület tagjai rendszeresen járnak az Idősök Otthona rendezvényeire szerepelni, vagy csak egyszerűen beszélgetni. A városban - az ukrán menekültek, illetve Visk testvérváros részére - szervezett gyűjtésben is segítették az Önkormányzat munkáját, heteken keresztül vállaltak ügyeletet az átvételi ponton.

Az élethosszig tartó tanulás igényként merül fel az idősebb korosztály részéről különösen nyelvtanulás témakörében. Ennek a képzésnek már elsősorban nem az a célja, hogy a munkaerő-piaci reintegrációt segítő ismereteket közöljön, mint inkább az, hogy személyes hiányokat pótoljanak, kerekké, beteljesedettté téve az időskort. A nyugdíjasok foglalkoztatásának egyik lehetősége az önkéntes tevékenység végzésébe való bekapcsolódás lehetne. Az idősebb korosztály egyrészt nagy szakmai tapasztalatokkal rendelkezik, másrészt sokan keresik az aktív elfoglaltság és szabadidő-eltöltés lehetőségeit, így az önkéntességben fontos szerepet játszhatnak.

A nyugdíjasok foglalkoztatásának egyik lehetősége a nyugdíjas szövetkezetekben való munkavégzés. Az Idősök Aktívan Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezet a tevékenységét 2018 januárjában indította el. A közérdekű nyugdíjas szövetkezet célja, hogy a még aktív időskorú tagjai számára foglalkoztatást, munkalehetőséget biztosítson nyugellátásuk folyósítása mellett. A nyugdíjas szövetkezet működésének egyik célja, hogy a következő generációk számára a tagoknál felhalmozódott tudás, szakmai és élettapasztalat átadásra kerüljön. A regisztrált nyugdíjasok száma meghaladja a százat.

Az önkormányzati fenntartású Egyesített Szociális Intézményben jelenleg 12 fő nyugdíjas közalkalmazott és 3 fő nyugdíjas szövetkezeti tag dolgozik, amellyel csökkenteni lehet a szociális szférára jellemző munkaerőhiányt.

c) Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Elmondható, hogy a foglalkoztatók szívesebben alkalmaznak fiatalabb, nagyobb teherbírású és kevésbé költséges munkaerőt. E tendencia természeténél fogva nem kedvez az idős(ödő) - különösen a nyugdíj előtt álló - korosztály számára, az ő tapasztalatuknak és jártasságuknak hasznát felismerő munkáltatók sajnos továbbra is kevesen vannak.

6.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) Az idősök egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az Önkormányzat biztosítja az idős személyek számára a koruknak és állapotuknak megfelelő egészségügyi és szociális szolgáltatáshoz való jogosultságot, egyenlő bánásmódot.

Az idősök ellátását - az alapellátástól a szakosított ellátásig - az Egyesített Szociális Intézmény biztosítja.

6.3.1. számú táblázat - Szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés Pápán

Szolgáltatások megnevezése	Férőhely	kötelező/ nem kötelező feladat	biztosított/nem biztosított
alapszolgáltatások			
- étkeztetés	-	kötelező	biztosított
- házi segítségnyújtás	108	kötelező	biztosított
- családsegítés	-	kötelező	biztosított
- idősek klubja	20	kötelező	biztosított
- hajléktalanok nappali ellátása	28	kötelező	nem biztosított
- fogyatékosok nappali ellátása	20	kötelező	biztosított
- pszichiátriai betegek nappali ellátása	50	kötelező	biztosított
- szenvedélybetegek nappali ellátása	50	kötelező	biztosított
szakosított ellátási formák			
- időskorúak gondozóháza	16	nem kötelező	biztosított (önként vállalt)
- hajléktalan személyek átmeneti szállása	28	nem kötelező	biztosított (önként vállalt)
- idősek otthona	122	nem kötelező	biztosított (önként vállalt)

6.3.2. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma	Házi segítségnyújtásban részesülők száma	Szociális étkeztetésben részesülők száma
	Fő	Fő	fő	fő
2017	5766	15	99	218
2018	5923	12	104	199
2019	6083	7	114	211
2020	6227	4	108	222
2021	6326	0	95	164
2022	6379	0	102	211

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 65 év feletti lakosságból a vártnál alacsonyabb a szociális alapszolgáltatás körébe tartozó nappali ellátást igénybe vevők száma. Az Idősek Klubja kihasználtsága folyamatosan csökkent, mely annak tulajdonítható, hogy az idősek elsősorban az otthonközeli ellátásokat veszik igénybe pl. házi segítségnyújtást, étkeztetést, másodsorban a család, mint természetes támasz segítségével oldják meg a gondozást.

b) Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A közművelődéshez való hozzáférés biztosítása az idősebb korosztály számára nemcsak a kulturális értékek közvetítése szempontjából kiemelkedően fontos, de jelentős szerepet játszik a kulturális esélyegyenlőtlenség és az elszigetelődés veszélyének csökkentésében is.

A kultúra-közvetítés elsődleges funkciója mellett hozzájárul a különböző készségek és kompetenciák fejlesztéséhez, a változó környezethez történő alkalmazkodás megkönnyítéséhez és az életminőség javításához is.

Ugyanakkor a kulturális és alkotóközösségek az idős nemzedék szocializációjának, közösségi életének is fontos színterei, komoly segítséget nyújtanak az időskorúak társadalmi integrációjában és a nemzedékek közötti kapcsolat megteremtésében is.

Az Egyesített Szociális Intézmény mellett az idősök ellátásában közreműködő, továbbá szabadidejének tartalmas és hasznos eltöltésére lehetőséget biztosító alapítványok, egyesületek, klubok:

- Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi- és Érdekképviselői Egyesülete
- Az Időskorúak Szociális Ellátásáért Alapítvány
- Közgazdaságis Nyugdíjasok Klubja
- Kéttornyúlaki Nyugdíjas Klub
- Borsosgyőri Nyugdíjas Klub
- Honvéd Bajtársi Klub
- Pápai Jókai Kör Egyesület
- Tapolcaféi Nyugdíjas Klub
- Tapolcaféi Kertbarát Kör
- Magyar Máltai Szeretet Szolgálat Pápai Csoportja
- Magyar Vöröskereszt Pápai Csoportja
- Megújulás Klub
- Nyugdíjas Énekkar
- Textiles Klub
- Irodalmi Kör
- Távközlési Nyugdíjasok Klubja
- Nyugdíjas Gyalogló Klub
- Nyugdíjas Gyógytorna Csoport
- Vidám Nagyik Dalkör
- Húsos Klub

c) Az idősök informatikai jártassága

Mind a helyi nyomtatott, mind pedig a helyi elektronikus média tájékoztatást nyújt a pápai idősök életét befolyásoló fontosabb fejleményekről, eseményekről, döntésekről. Ugyancsak számos időseket érintő, idősökkel kapcsolatos információ hozzáférhető a város honlapján, továbbá minden háztartásban, így minden időshöz eljut a havonta megjelenő Pápa és Vidéke közéleti magazin is, amelyben ugyancsak érdekes, a korosztály érdeklődésére számot tartó hírek, információk találhatók.

A városi televízió napi hírei, közéleti magazinja napra kész információkkal segíti a lakosokat a városban zajló eseményekről.

A XXI. században már elképzelhetetlen egy családban, hogy ne legyen számítógép. A gyerekek, unokák életének elválaszthatatlan része. A generációk külön élnek egymástól, sok esetben több száz kilométerre. Mentálisan nagy segítség az idősök számára, hogy a tér- és időbeli korlátokat le tudják küzdeni, információkhoz jutnak az őket érintő területeken, valamint kapcsolatot tudnak tartani a családtagjaikkal.

d) a generációk közötti programok

A generációk közötti találkozások a pandémia időszakában sajnos nem tudtak megvalósulni. A járvány kirobbanása előtt a Generációk egymásért programban részt vettek a Tarczy Lajos Általános Iskola diákjai és a Pápai Városi Óvodák csoportjai is. A cél, hogy a városban található többi nevelési-oktatási intézményekkel felvegye az Egyesített Szociális Intézmény a kapcsolatot.

6.4. Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi- és Érdekképviselői Egyesülete mindig nagy hangsúlyt fektet a közösségépítő rendezvények megtartására, olyan programok szervezésére, amelyek összekovácsolják a jelentős taglétszámmal rendelkező szervezetet.

Ilyen programok pl. a kirándulások, majálisok, kerti partik, kulturális fesztiválok, zenés, irodalmi összeállítások, klubfoglalkozások, amatőr művészeti csoportok segítése.

Az egyesület tagjai szívesen végeznek önkéntes tevékenységet az Idősek Otthonában, hiszen az ellátottak lelki egészségéhez nagymértékben hozzájárulhat egy-egy kedves szó, egy beszélgetés vagy éppen fizikai segítségnyújtás, pl. a bevásárlás.

6.5. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Magas az egyedül élő idősek aránya.	a Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi-Érdekképviselői Egyesülete tevékenységének, programjainak népszerűsítése és az időseket érintő szociális szolgáltatások bemutatása
Az idősek áldozattá válása gyakori.	a Pápai Rendőrkapitányság munkatársainak lakossági fórumokon, Idősek Otthonában, nyugdíjas egyesületeknél tartott bűnmegelőzési előadásai, amelyről a Pápai Platán Nonprofit Kft. (Médiacentrum) rendszeresen tudósít
Generációk közötti kapcsolat hiánya.	köznevelési intézményekbe járó gyermekek rendszeres - nem csak ünnepekhez kötődő - látogatása az Idősek Otthonába, közösségi szolgálat folyamatos biztosítása

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

7.1. A településen fogyatékossgal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A 2022. évi népszámlálás során magukat fogyatékossgal élőknek valló személyek száma Magyarországon 270 003 fő, Veszprém vármegyében 9 376 fő. Pápa város vonatkozásában nem áll rendelkezésre statisztikai adat.

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény 1. cikk szerint fogyatékossgal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők	Összesen
2017	431	516	947
2018	407	476	883
2019	360	463	823
2020	342	462	804
2021	318	463	781
2022	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A Fogyatékosok Nappali Intézménye 20 engedélyezett férőhelyen nyújt ellátást az önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra képes, de felügyeletre szoruló fogyatékkal élő személyek részére. Az intézmény kihasználtsága 110 %-os. Biztosítja az ellátottak részére a napközbeni tartózkodást, a társas kapcsolatok kialakítását, személyiségük és készségük-képességük fejlesztését, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítését, elősegítve ezzel az önálló életvezetést és életminőségük javulását. Emellett igény szerint szervezi étkeztetésüket.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (fő)
2017	25
2018	24
2019	26
2020	24
2021	24
2022	22
2023	22

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, önkormányzati adatok

a) fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága, védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás

A fogyatékossgal élőkre vonatkozóan pontos, értékelhető statisztikai adatok nem állnak rendelkezésre, és arról sincs információnk, hogy a fogyatékossgal élők milyen arányban tudnak elhelyezkedni, így nem kaphatunk átfogó képet a foglalkoztatási helyzetükről.

A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény szerint a fogyatékos személy lehetőség szerint integrált, ennek hiányában védett foglalkoztatásra jogosult. A foglalkoztatást biztosító munkáltató köteles biztosítani a munkavégzéshez szükséges mértékben a munkahelyi környezet, így különösen a munkaeszközök, berendezések megfelelő átalakítását. Az átalakítással kapcsolatos költségek fedezésére a központi költségvetésből támogatás igényelhető.

Nehézséget jelenthet, hogy nem megoldott a foglalkoztatáshoz szükséges akadálymentesítés, nem biztosítottak a különleges eszközök és feltételek. A **védett foglalkoztatás** túlsúlya mutatkozik az integrált foglalkoztatással szemben.

Pápán két nonprofit szervezet foglalkoztat fogyatékkal élőket, a MOVE Nonprofit Közhasznú Zrt. és a Főkefe Nonprofit Közhasznú Kft.

A **MOVE Nonprofit Közhasznú Zrt.** fő tevékenységei: varrodai, faipari, szövödei tevékenység, villamos világítóeszköz gyártása, valamint közösségi munkavégzés. Ez utóbbi keretében egyszerű, mechanikai szerkezetek szét- és összeszerelése, csomagoló anyagok készítése, valamint könnyű tárgyak csomagolása folyik. A védett munkahelyen foglalkoztatottak száma 198 fő. A rehabilitációs foglalkoztatás terén végzett munkájukat segíti a Move Béta Emberiesség Integrált Támogató Szolgálat, amely 2023. évben 15 fő szállítását végezte.

A Főkefe Nonprofit Közhasznú Kft. a pápai üzemében papír csomagolóeszközök és irodai papíráru gyártásával foglalkozik. A védett munkahelyen 21 főt foglalkoztatnak.

Információink szerint több köznevelési intézményben is foglalkoztatnak fogyatékossgal élő munkavállalót. Munkakörük igazodik a szükségleteikhez, foglalkoztatásuk átalakítást nem igényelt. Az alkalmazottak a mozgásszervi fogyatékossgal élnek.

b) munkavállalást segítő lehetőségek

Ahogy a fogyatékos személyek pontos számának meghatározására nincs adatbázisunk, úgy a fogyatékossgal élők foglalkoztatására vonatkozó adatok sem állnak rendelkezésre. A Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Családtámogatási és Társadalombiztosítási Főosztály, Rehabilitációs Ellenőrzési és Ellátási Osztálya foglalkozik a megváltozott munkaképességű személyek egészségi állapotának, képességeinek és készségeinek, illetve szükségleteinek megfelelő munkahelyen történő, hosszú távú munkavégzésre való felkészítését célzó rehabilitációs munka közvetítésével és segítik a megfelelő munkahely megtartását.

A közvetítő munkát két akkreditált foglalkoztató, a MOVE Nonprofit Közhasznú Zrt. és a Főkefe Közhasznú Nonprofit Kft. segíti. E két munkáltatón kívül kevesebb számban ugyan, de a nyílt munkaerő-piacon is sikerül ügyfeleiket eredményesen elindítani.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A megváltozott munkaképességűeket tekintve nem jellemző a hátrányos megkülönböztetés. Nehéz helyzetben vannak azonban azok a fogyatékkal élők, akiknek fogyatékossguk miatt a betanítására nagyobb hangsúlyt kell fektetni, vagy a megfelelő munkakörnyezetet személyre szabottan ki kell alakítani.

Emellett szükséges a munkatársak megfelelő érzékenyítése, a támogató, elfogadó légkör kialakítása. Hátrány lehet a munkahelyek nem megfelelő akadálymentesítése is.

d) Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A fogyatékos személyek szervi deficitjeik és szegregációjuk kapcsán elszigeteltek a társadalomban, ezáltal a családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől. A diszkrimináció mentesség, a szegregáció mentesség, a halmozottan hátrányos helyzet és a társadalmi integráció támogatása, előmozdítása valósul meg kisebb nagyobb mértékben Pápa városában a célcsoporttal foglalkozó intézmények, szervezetek léteivel. A magas színvonalú szakmai munka, a színes programok, az ellátottak elégedettsége, a támogatók és önkéntesek folyamatosan növekvő száma visszaigazolja a szolgáltatás szükségességét.

A fogyatékkal élők önálló életvitelét segítő egyesületek, csoportok:

- Fogyatékosok Nappali Intézménye
- Vakok és Gyengénlátók Pápai Csoportja
- Barátság Klubért Alapítvány
- Megújulás Klub
- Szívvel és Lélekkel a Pápai Mozgássérültekért Alapítvány
- Mozgássérültek Veszprém Megyei Egyesületének Pápai Csoportja

A fogyatékkal élők önálló életvitelét az Egyesített Szociális Intézmény egyrészt a Fogyatékosok Nappali Intézményének működtetésével, másrészt pedig az otthonközeli szolgáltatásaival (étkeztetés, házi segítségnyújtás) támogatja, továbbá ügyeik intézésében a Család- és Gyermejköltségi Szolgálat segítségére is számíthatnak.

2023. évben az Egyesített Szociális Intézmény étkeztést 11 fő, házi segítségnyújtást 10 fő, nappali ellátást 22 fő fogyatékossgal élő személynek biztosított.

A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió pszichiátria betegek részére nyújtott nappali ellátás keretében 4 fő fogyatékossgal élő személynek biztosított szolgáltatást.

7.2. Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A pénzbeli és természetben nyújtott szociális, valamint a gyermekek és a fiatal felnőttek rászorultságára tekintettel nyújtható ellátásokról és az ezzel kapcsolatos eljárási szabályokról szóló önkormányzati rendelet meghatározott ellátások között nincs kifejezetten a fogyatékossgal élő személyek részére nyújtott ellátási forma vagy kedvezmény, a jogosultsági feltételek általánosan minden pápai lakcímmel rendelkező állampolgár esetében azonosak. Az önkormányzati rendeletben meghatározott támogatási formák az alábbiak

- települési lakhatási támogatás,
- települési gyógyszer-támogatás,
- intézményi gyermekétkeztetés térítési díjának kifizetéséhez nyújtott települési támogatás,
- létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetre vagy időszakosan, illetve tartósan fennálló létfenntartási gondra tekintettel megállapított települési támogatás,
- temetési kölcsön,
- köztemetés.

Az Szt.-ben és az önkormányzati rendeletben szabályozottakon kívül igénybe vehető támogatási formák:

- **A fogyatékosági támogatás** a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény 22. §-a alapján a fogyatékosági támogatás a súlyosan fogyatékos személy részére az esélyegyenlőséget elősegítő, havi rendszerességgel járó pénzbeli juttatás. A támogatás célja, hogy - a súlyosan fogyatékos személy jövedelmétől függetlenül - anyagi segítséggel járuljon hozzá a súlyosan fogyatékos állapotból eredő társadalmi hátrányok mérsékléséhez.

A 23. § (1) bekezdése szerint fogyatékosági támogatásra az a 18. életévét betöltött súlyosan fogyatékos, az ellátás igénylésének időpontjában Magyarországon élő magyar állampolgár, letelepedett, valamint bevándorolt jogállású személy, továbbá a magyar hatóság által menekültként, illetve hontalanként elismert személy jogosult, akinek

- a) segédeszközzel vagy műtéti úton nem korrigálható módon látóképessége teljesen hiányzik vagy aliglátóként minimális látásmaradvánnyal rendelkezik és ezért kizárólag tapintó-halló életmód folytatására képes (látási fogyatékos),
- b) hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes, feltéve, hogy
 - ba) halláskárosodása 25. életévének betöltését megelőzően következett be, vagy
 - bb) halláskárosodása mellett a hangzó beszéd érthető ejtése elmarad (hallási fogyatékos),
- c) értelmi akadályozottsága genetikai, illetőleg magzati károsodás vagy szülési trauma következtében, továbbá tizennegyedik életévét megelőzően bekövetkező súlyos betegség miatt közép súlyos vagy annál nagyobb mértékű (értelmi fogyatékos),
- d) állapota a személyiség egészét érintő fejlődés átható zavara miatt, az autonómia-tesztek alapján súlyosnak vagy közép súlyosnak minősíthető,
- e) helyváltoztatása a jogszabályban meghatározott segédeszköz állandó és szükségszerű használatát igényli, vagy a jogszabály szerinti mozgáskorlátozottsága miatt állapota segédeszközzel eredményesen nem befolyásolható (mozgásában fogyatékos),
- f) az a)–e) és h) pontban meghatározott súlyos fogyatékoságok közül legalább két fogyatékosága van (halmozottan fogyatékos),
- g) hallásvesztése olyan mértékű, hogy a beszédnek hallás útján történő megértésére segédeszközzel sem képes és az a), c)–e) és h) pontok valamelyikében megjelölt egyéb fogyatékosága is van (halmozottan fogyatékos),
- h) állapota kromoszóma-rendellenesség miatt súlyosnak vagy közép súlyosnak minősíthető,

és állapota tartósan vagy véglegesen fennáll, továbbá önálló életvitelre nem képes vagy mások állandó segítségére szorul.

- A rokkantsági járadékról szóló 83/1987. (XII. 27.) MT rendelet értelmében **rokkantsági járadékra** jogosult az a személy, akinek a 25. életévé betöltése előtt keletkezett egészségkárosodása legalább 70%-os mértékű, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban vagy megváltozott munkaképességű személyek ellátásában nem részesül. A rokkantsági járadékot a feltételek megléte esetén legkorábban annak a hónapnak az első napjától lehet megállapítani, amelyben az igénylő a 18. életévét betöltötte.
- A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény szerint a megváltozott munkaképességű személyek ellátásai a rehabilitációs hatóság komplex minősítése keretében megállapított rehabilitációs javaslattól függően rehabilitációs ellátás vagy rokkantsági ellátás.

A rehabilitálható megváltozott munkaképességű személy rehabilitációs ellátásra jogosult. A megváltozott munkaképességű személy rokkantsági ellátásra jogosult, ha a rehabilitációja nem javasolt.

- Különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén **kivételes rokkantsági ellátás** állapítható meg annak a megváltozott munkaképességű személynek,
 - a) akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján az egészségi állapota 50 százalékos vagy kisebb mértékű,
 - b) akinek a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján a rehabilitációja nem javasolt, vagy rehabilitálható, de a kivételes rokkantsági ellátás iránti kérelem benyújtásának időpontjában az öregségi nyugdíjkorhatár betöltéséig hátralevő időtartam az 5 évet nem haladja meg,
 - c) akinek a megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti kérelmét a biztosítási idő hiánya miatt elutasító döntés véglegessé vált és e döntésben foglaltak szerint rendelkezik a szükséges biztosítási idő legalább felével,
 - d) aki keresőtevékenységet nem végez és
 - e) aki rendszeres pénzellátásban nem részesül.
- **Vakok személyi járadéka:** 2001. július 1-jétől új jogosultságot nem állapítanak meg. Vakok személyi járadékára jogosult az a 18. évét betöltött erősen látáscsökkent és vak személy, aki látását tartósan (1 év), illetőleg véglegesen elvesztette. A vakok személyi járadékában részesülő személy utazási kedvezményre jogosult, a helyközi közlekedésben 90%-os bérletkedvezményre és 90%-os jegykedvezményre, a helyi közlekedésben pedig ingyenes utazásra. A kedvezményre 1 fő kísérő is jogosult. Fogyatékosági támogatásra a vakok személyi járadékában részesülő, látási fogyatékos személy nem jogosult, de kérheti a járadék helyett fogyatékosági támogatás megállapítását.
- **Közlekedési kedvezmény:** A súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet 6. §-a alapján, meghatározott feltételek fennállása esetén a súlyos mozgáskorlátozott személy szerzési és átalakítási támogatásra (közlekedési kedvezmény) jogosult.
- A mozgásában korlátozott személy **parkolási igazolványáról** szóló 218/2003. (XII.11.) Korm. rendelet 2. §-a alapján igazolványra az a személy jogosult,
 - a) aki a súlyos mozgáskorlátozott személyek közlekedési kedvezményeiről szóló 102/2011. (VI. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kr.) 2. § a) pont ac) alpontja értelmében közlekedőképességében súlyosan akadályozott,
 - b) aki a súlyos fogyatékoság minősítésének és felülvizsgálatának, valamint a fogyatékosági támogatás folyósításának szabályairól szóló 141/2000. (VIII. 9.) Korm. rendelet 1. §-ának (1) bekezdésének értelmében látási fogyatékosnak; (3) bekezdésének értelmében értelmi fogyatékosnak; (4) bekezdésének értelmében autistának; illetve (5) bekezdésének értelmében mozgásszervi fogyatékosnak minősül,
 - c) akit a vakok személyi járadékának bevezetéséről szóló 1032/1971. (VII. 14.) Korm. határozat végrehajtásáról szóló 6/1971. (XI. 30.) EüM rendelet alapján 2001. július 1-jét megelőzően vaknak minősítettek, vagy
 - d) aki a magasabb összegű családi pótlékra jogosító betegségekről és fogyatékoságokról szóló 5/2003. (II. 19.) ESzCsM rendelet 1. számú melléklete szerint vaknak vagy gyengénlátónak (K betűjel, 1 számjel), mozgásszervi fogyatékosnak („L” betűjel), értelmi fogyatékosnak („M” betűjel) vagy autistának (N betűjel) minősül.

7.3. A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése

A felnőttek egészségügyi alapellátását az Önkormányzat 12 háziorvosi körzet kialakításával biztosítja. A háziorvosi rendelők akadálymentesítése folyamatosan zajlik, illetve több háziorvosi körzet átköltözött és korszerű, akadálymentesített helyiségben biztosítja a betegellátást.

A szakellátásokat biztosító Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézeti Szakrendelő és a rehabilitációban, gyógyászati kezeléseken közreműködő Várkertfürdő is akadálymentesített.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A településen az oktatási, egészségügyi, szociális és egyéb közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése folyamatos. Az egészségügyi, szociális, kulturális szolgáltatások, programok részben akadálymentes helyszínen érhetők el.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően új beruházás, felújítás csak az akadálymentesítés feltételeinek biztosításával történhet. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációban általános elvárásként jelenjen meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

Az akadálymentesítés teljes végrehajtásából a legtöbb helyen hiányzó elemek az infokommunikációs eszközök.

c) közszolgáltatásokhoz, köznevelési intézményekhez, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A köznevelési intézményekben, az egészségügyi intézményekben, kulturális, közművelődési intézményekben, szociális ellátást nyújtó intézmény telephelyein, a közigazgatási szférában, a rendőrségen és az ügyészségen történt felmérés alapján megállapítható, hogy az infokommunikációs akadálymentesítés hiánya a fogyatékos csoportok részéről elvárható jogos igényként merült fel. A fizikai akadálymentesítés aránya ennél jóval magasabb.

A lakóépületek akadálymentesítettségére vonatkozóan nem rendelkezünk információval.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

A városban fogyatékkal élőket foglalkoztató védett munkahelyek részben akadálymentesítettek, rámpa, vakvezető sáv, mozgáskorlátozott mosdó és jelnyelvi tolmács áll rendelkezésre.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A jogszabályi előírásoknak megfelelően készülnek el az újonnan kialakított zöld területek, játszóterek és a járdák.

- f) fogyatékossgal élő személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékossgal élő személyek nappali intézménye, stb.)

A 7.1.1 pontban leírtak szerint a városban Fogyatékosok Nappali Intézménye működik, emellett a Magyar Máltai Szeretetszolgálat fenntartja és működteti a támogató szolgáltatást. Emellett támogató szolgáltatás igénybevételére is lehetőség van.

- g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

Az Önkormányzat a rendeletében nem állapított meg a fogyatékossgal élők részére hátránykompenzáló juttatásokat, szolgáltatásként biztosítja számukra a nappali ellátást.

Akadálymentesítés

Intézmény/telephely	Igen/nem							Egyéb
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozott mosdó	Rámpa	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	
Alapfok (Tarczy Lajos Általános Iskola)	igen	nem	igen	igen	nem	igen helyiség-táblákon	nem	nem
Alapfok (Pápai Erkel Ferenc Ének - Zenei Általános Iskola)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem
Alapfok (Munkácsy Mihály Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskola)	igen	igen	igen	igen	igen kiépítés megtörtént	igen helyiség-táblákon	nem	nem
Gyógypedagógiai (Vajda Márta Óvoda, Általános Iskola, Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola EGYMI)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	igen	nem
Alapfok (Pápai Weöres Sándor Általános Iskola)	igen	igen	igen	igen	igen kiépítés megtörtént	igen helyiség-táblákon	igen	nem
Pápai Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskola	igen	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
Alapfok (Szent István Római Katolikus Általános Iskola)	igen	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
Alapfok (Gyurácz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda)	igen	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
Középfok (Pápai SZC Jókai Mór Közgazdasági Technikum és Kollégium)	igen	nem	igen	igen	nem	igen	nem	nem

köznevelési
intézmény

Egészség-ügyi intézmény	Középfok (Pápai SzC Acsády Ignác Technikum és Szakképző Iskola)	nem	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Középfok (Pápai Petőfi Sándor Gimnázium)	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Középfok (Türr István Gimnázium és Kollégium)	nem	nem	nem	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Fekvőbeteg ellátás (kórház)	igen	nem	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem
	Járóbeteg szakellátás (ambulancia)	igen	nem	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Anna tér 11.) háziorvosi rendelő	nem	igen	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Aradi u. 33.) háziorvosi rendelő	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Anna tér 10.) háziorvosi rendelő, védőnői tanácsadó	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Jókai u. 5-9.) háziorvosi rendelő, fogorvosi rendelő	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Vajda P. ltp. 27/A) gyermek- háziorvosi rendelő, védőnői tanácsadó	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Huszár ltp.) háziorvosi rendelő, védőnői tanácsadó	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Vízparti u. 1.) orvosi rendelő, k, védőnői tanácsadó	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Aradi u. 10-12.) iskolaorvosi rendelő	igen	nem	igen	igen	nem	nem	igen	nem	nem
	Alapellátás (Fő tér 6.) iskolaorvosi rendelő	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Külső-Veszprémi út 2.) iskolaorvosi rendelő	nem	nem	igen	igen	nem	nem	igen	nem	nem
	Alapellátás (Erkel F. u. 39.) iskolaorvosi rendelő	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Jókai u. 18.) iskolaorvosi rendelő	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem

	Alapellátás (Korona u. 29.) iskolaorvosi rendelő	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Várkert u. 6.) iskolaorvosi rendelő	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Fő u. 19.) háziorvosi rendelő	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Bástya u. 11/a.) háziorvosi rendelő	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Március 15. tér 9.) iskolaorvosi rendelő	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Jókai u. 37.) iskolaorvosi rendelő	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Szent István út. 5.) fogorvosi rendelők	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	Alapellátás (Zimmermann u.8.) fogorvosi rendelők	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	Korlát
	Alapellátás (Várkert út. 5.) fogorvosi rendelő	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	kulturális, művelődési intézmények (könyvtár)	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	kulturális, művelődési intézmények (ref. könyvtár)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	kulturális, művelődési intézmények (képfestő)	nem	nem	nem	igen	nem	nem	igen	nem	nem
	kulturális, művelődési intézmények (JMK)	nem	igen	igen	igen	nem	igen	igen	nem	nem
	kulturális, művelődési intézmények (Kastély)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	igen	nem	nem
	kulturális, művelődési intézmények (Mozi)	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	polgármesteri hivatal	igen	nem	igen	igen	nem	nem	igen	nem	nem
	rendőrség	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	igazságszolgáltatási ügyészség	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	szociális ellátást nyújtó intézmények (Barát u. 3.)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	szociális ellátást nyújtó intézmények (Barát u. 4-6.)	igen	igen	igen	igen	nem	igen	nem	nem	nem
	szociális ellátást nyújtó intézmények (Teveli út 3.)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem
	szociális ellátást nyújtó intézmények (Vörösmarty u. 12.)	igen	nem	igen	igen	nem	nem	nem	nem	nem

szociális ellátást nyújtó intézmények (Anna tér 15.)	igen	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények (Arany J. u. 4.)	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények (Barát u. 11.)	nem	igen	igen	igen	igen	igen	igen	igen	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények (Barát u. 7.)	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem
szociális ellátást nyújtó intézmények (Barát u. 9.)	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem	nem

Akadálymentesítés a foglalkoztatónál

A foglalkoztató neve és a foglalkoztatás jellege	Igen/nem								
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség	Egyéb
MOVE Nonprofit Közhasznú Zrt. Székhelye - Pápa, Kürt utca 1. (Központi ügyintézés)	nem	igen	igen	igen	nem	nem	nem	igen	nem
MOVE Nonprofit Közhasznú Zrt. Telephelye – Pápa, Kürt utca 2. (Szerelés, varroda, faipar, szövőde)	igen	igen	igen	igen	nem	nem	nem	igen	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés, a vizsgált területen foglalkoztatást végző vállalkozásoknál

Fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettség a közlekedésben

	Igen/nem							
	Lift	Vakvezető sáv	Mozgáskorlátozottak részére mosdó	Rámpa	Hangos tájékoztatás	Indukciós hurok	Tapintható információ	Jelnyelvi segítség
Helyi és távolsági tömegközlekedés	igen	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem
Buszpályaudvar, buszvárók	nem	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem
Vasútállomás	igen	nem	nem	igen	igen	nem	nem	nem

Forrás: helyi adatgyűjtés

7.4. Fogytékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

Célzott programok a városban nincsenek. A fogyatékkal élők klubokba, egyesületekbe tömörültek, amelyek keretében a saját igényeiket kielégítő rendezvényeket, programokat szerveznek. Ezek megvalósításához kérelmükre az önkormányzat anyagi támogatást nyújt.

7.5 A fogyatékossgal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

Nincsenek.

7.6. Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Fogyatékkal élő személyek életterének beszűkültsége (akadálymentesítés hiányossága).	Somlai-Batthyány utca lámpás kereszteződés kiépítése
Fogyatékkal élő személyek életterének beszűkültsége.	a fogyatékkal élő személyek ellátását szolgáló intézményegység bemutatása, a szolgáltatásokhoz és közösségi programokhoz való hozzáférés segítése, a fogyatékkal élők önálló életvitelét segítő egyesületek, klubok támogatása

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Alacsony a szűrővizsgálatokon megjelentek száma.	tájékoztatók készítése, közzététele a médiában, előadások a szűrések fontosságáról

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

- a) a 3-7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi, karitatív szervezeti szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (közfeladatot ellátó szervezetek, közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma);

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elkészítésekor igyekeztünk a városban működő valamennyi olyan szervezetet feltérképezni, amelyik kapcsolatban áll az érintett célcsoportok valamelyikével. Az önkormányzattal való együttműködés minden területen megvalósul, de partnerségi megállapodások nem születtek.

- b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi, civil szektor és gazdasági szereplők közötti partnerség bemutatása;

Idősgondozásban szerepet vállaló egyházi szervezetek, civilek és érdekvédelmi szervezetek

- A Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi- és Érdekképviselői Egyesülete kiterjedt tevékenységet folytat az idősök segítése terén. A 657 fős szervezetükön belül és azon kívül is felkarolják az elesetteket, segítik a rászorulókat, látogatják a betegeket, gyűjtéseket szerveznek nehéz helyzetbe került társaik számára.

Az Egyesület az Alapító Okiratában meghatározott célok és feladatok szerint látja el sokrétű tevékenységét. Működésüket fedező költségeiket Pápa Város Önkormányzatához, a Nemzeti Együttműködési Alaphoz és a Városi Civil Alaphoz évente beadott pályázataikon elnyert összegek biztosítják. A vezetőség tagjai önkéntesként látják el munkájukat. Legkedveltebb programjaik a kirándulások és a nagyobb ünnepségek: Nőnap, Májális, Idősek Világnapja, Karácsony.

A rendezvényekre mindig az alkalomnak megfelelő ünnepi műsor várja tagjaikat.

Kisebb előadásaik is rendszeresek és népszerűek: egészségügyi és szociális, nyugdíjazással kapcsolatos aktuális tudnivalók, a lopások megelőzését célzó rendőrségi tájékoztatók, kedvezményes üdülések, könyvbemutatók, egyéb jeles alkalmakra szervezett ünnepségek, megemlékezések.

Színház és koncertlátogatásokat is rendszeresen szerveznek a tagok igényeinek megfelelően. Az egészségmegővés érdekében kedvezményes fürdőbérletet biztosítanak a Pápai Gyógy- és Termálfürdőbe, továbbá gyógytorna és senior torna foglalkozások zajlanak heti rendszerességgel, alkalmanként pszichológus segít az időskori stresszhelyzetek megoldásában.

Amatőr művészeti csoportjaik: énekkar, tánckar, irodalmi kör, kártya klub. A csoportok színvonalas műsoraikat számos alkalommal és helyen mutatják be, mellyel kivívták úgy a szakma, mint a nézők elismerését.

Megalakították az „Idősek Aktívan” Közérdekű Nyugdíjas Szövetkezetet. Célja, hogy a még aktív időskorú tagjai számára foglalkoztatást, munkalehetőséget biztosítson nyugellátásuk folyósítása mellett, kedvező adózási feltételekkel. A nyugdíjas szövetkezet működésének célja továbbá, hogy a következő generációk számára a tagoknál felhalmozódott tudás, szakmai és élettapasztalat átadásra kerüljön.

Az Egyesített Szociális Intézmény működési feltételeinek javítása céljából **Az Időskorúak Szociális Ellátásáért Alapítvány** támogatásokat nyújt pl. szakmai, kulturális és szabadidős programokra, valamint tárgyi eszközök vásárlására.

- A **Pápai Református Egyházközség** karitatív tevékenység keretében az idősek otthonának telephelyein, a kórházban heti rendszerességgel Istentiszteletet tart.
- A Pápa városában állomásozó **BOEING HUNGARY, INC, MAGYARORSZÁGI FIÓKTELEPE** pénzbeli adománnyal támogatja az Egyesített Szociális Intézmény tárgyi feltételeinek javítását „Az Időskorúak Szociális Ellátása” Alapítványon keresztül.
- A **Nehéz Légiszállító Ezred** a hagyományos karácsonyi vásár bevételét a Család- és Gyermekjóléti Központ ellátási területén élő rászoruló családok, gyermekek részére ajánlja fel.
- Egyre szélesedő teret kapott az Egyesített Szociális Intézmény életében az **önkéntes munka**. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben foglaltak alapján az iskolai közösségi szolgálat megszervezése keretében több középfokú köznevelési intézménnyel kötött együttműködési megállapodást az intézmény. Az önkéntes munkát vállalkozók megismerhetik a szociális ellátórendszert és megtapasztalhatják az önzetlen segítségnyújtás örömét. Évente 25-30 diák tölti le az intézményben a kötelező óraszámot.
- Egyre szélesedő teret kap az Egyesített Szociális Intézmény életében az **önkéntes munka**. Több civil szervezettel, költségvetési szervvel is kapcsolatban állnak, pl. a Dunántúli Cigányság Felemelkedéséért Közhasznú Egyesülettel, a Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi-Érdekképviselői Egyesületével, emellett magánszemélyek is végeznek önkéntes munkát.

Fogyatékossgal élők támogató civil szervezetek, egyházak

- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Támogató Szolgálat támogató szolgáltatást nyújt
- MOVE Béta Emberiesség Integrált Támogató Szolgálat támogató szolgáltatást nyújt
- Mozgássérültek Veszprém Megyei Egyesületének Pápai Csoportja
- Szívvel és Lélekkel a Pápai Mozgássérültekért Alapítvány

Mélyszegénységgel kapcsolatosan nyújtott támogatások, szolgáltatások:

- A **Szent Anna Római Katolikus Plébánia** az elmúlt évben karitatív célokra (gyógyszer, tüzelő, mosószert és élelmiszer támogatás) jelentős összeget fordított egyrészt a plébánia költségvetéséből, másrészt a Szent Antal perselyből.
Napi rendszerességgel 10-12 családot segítenek élelmiszerrel, pékáruval, amelyet a plébánián osztanak ki.
- A Szent Benedek Plébánia Karitászcsoportja a nagyobb ünnepeket megelőző időszakban tartósélelmiszer-gyűjtést szervez, a csomagok kiosztásához a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat nyújt segítséget.
- A **Pápai Református Egyházközség** az „Enni adok, Enni kapok” élelmiszer-adományozó program keretében rendszeresen ellátja az ételdoboz felügyeletét, karbantartását, feltöltését, amelyből a rászorulóknak térítésmentesen vehetik ki az ételt. Ezen túlmenően a hátrányos helyzetű személyeknek alkalmanként anyagi és természetbeni támogatást nyújtanak.
- A **Magyar Vöröskereszt Pápai Területi Szervezete** a városban és a kistérségben élőknek ruhaneműt, tartós élelmiszereket biztosít, emellett ünnepek közeledtével adományokat gyűjt.
Fentieken túl a katasztrófavédelemmel együttműködve, novembertől-márciusig a hideg

időre tekintettel, átmeneti krízishelyzetet kezelnek, valamint további ellátásig meleg ruhát, élelmet, teát biztosítanak.

- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Pápai Csoportja igény szerint adományosztást tart, ahol ruhát, gyógyászati segédeszközöket kaphatnak a családok.

Gyermekek esélyegyenlősége érdekében nyújtott támogatások, szolgáltatások

- A Pápai Sarokkő Baptista Gyülekezet Pápa Város Önkormányzatával kötött feladat-ellátási szerződés alapján 14 pápai lakóhelyű személy részére nyújt teljes körű ellátást a gyülekezet által fenntartott anyaoththonban.

2020 márciusától a Magyar Élelmiszerbank Élelmiszermentés programja folyamatosan közvetíti a kiskereskedelmi forgalomban már nem értékesíthető péksüteményt, friss árut, zöldséget és gyümölcsöt. Az együttműködési megállapodás a szervezet és a pápai Sarokkő Baptista Gyülekezet között jött létre. A partnerségnek köszönhetően ezen adományokból a Család- és Gyermejköltségek Szolgálat, a Szent Anna Plébánia, valamint a Területi Gyermekegészségügyi Szakszolgálat pápai lakóotthonai is részesülnek.

- Az Ordo Militaris Teutonicus képviselői évente több alkalommal szállítanak bébiétel adományt, amelyet a városban élő kisgyermekes családok mellett a Fogyatékosok Nappali Intézményének és az Idősek Otthona telephelyeinek juttattak el a Család- és Gyermejköltségek Szolgálat munkatársai.
- A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Pápai Csoportja rendszeresen szervez családi programokat, valamint iskolai csoportok számára tematikus foglalkozásokat. Ez utóbbi rendezvényeken általában 150-200 gyermek vesz részt.

Egyházi fenntartású intézmények

- Szent Anna Római Katolikus Óvoda
- Édenkert Pápai Református Óvoda
- Csodavár Evangélikus Óvoda
- Szent István Római Katolikus Általános Iskola
- Gyurátz Ferenc Evangélikus Általános Iskola és Óvoda
- Pápai Református Kollégium Gimnáziuma, Művészeti Szakgimnáziuma és Diákotthona

- c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség, társadalmi felzárkózást segítő közös programok bemutatása;

Nincsenek.

- d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Pápa Városi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat Képviselőtestülete

- roma nemzetiségi napot szervezett,
- biztosította a nyári balatoni cigány nemzetiségi gyermektábor lebonyolításával kapcsolatos költségeket,
- kb. 50 fő szegregátumban élő, cigány nemzetiségű személyek részére a csatkai zarándokút buszköltségét és a parkolási díjat megfinanszírozta.
- 1 fő közfoglalkoztatott is segíti az Önkormányzat tevékenységét. A közfoglalkoztatott által végzett munka hasznosnak bizonyul, hisz a cigány közösséget közelebb hozta az

önkormányzathoz: a programok szervezése, lebonyolítása, a lakosság látogatása, ismeretterjesztés, segítségnyújtás, nyelvtanítás, 1. osztályos roma gyerekek tanulásának segítése, nemzetiségi tánc tanítás, időseknek segítségnyújtás, önvédelmi oktatás megszervezése mind olyan feladatok, amivel az Önkormányzat hozzá tud járulni a hagyományok fenntartásához és ápolásához, a nemzetiség kulturális és szociális fejlődéséhez.

A Pápai Német Nemzetiségi Önkormányzat Képviselőtestülete

- 2 db német nyelvű színi előadást támogatott, amelyeket a Munkácsy Mihály Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskolában és a Pápai Petőfi Sándor Gimnáziumban tartottak meg,
- hozzájárult 2 fő német nemzetiségi tanulónak a Veszprém Vármegyei Német Önkormányzatok Közössége által Városlődre szervezett nyári üdültetéséhez,
- hozzájárult a Pápai Petőfi Sándor Gimnázium által, a Schwetzingenből érkező cserediákok számára szervezett kirándulás buszköltségéhez
- német nemzetiségi napot tartott,
- a Veszprém Vármegyei Német Önkormányzattal közösen 2023. szeptember 23. napján tartotta meg „Megyei egyházzenei találkozó és nemzetiségi nap” elnevezésű programját, melynek keretében egyházzenei koncertek és kulturális bemutatók zajlottak
- Schultüte ajándékcsoomaggal kedveskedett a Munkácsy Mihály Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános iskola német tagozatos, első osztályos tanulóinak,
- hagyományos Márton napi rendezvényt szervezett a Munkácsy Mihály Német Nemzetiségi Nyelvoktató Általános Iskolában, valamint támogatta a Pápai Petőfi Sándor Gimnázium Márton napi rendezvényét
- hagyományos adventi hangversenyt szervezett.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Tevékenységüket a b) pontban bemutattuk.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Az esélyegyenlőségi feladatok ellátásának területén tevékenykedő for-profit szereplőkről nincs tudomásunk.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

- a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a HEP elkészítésének folyamatába

A Helyi Esélyegyenlőségi Program helyzetelemzésében részt vettek az esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett intézmények, szervezetek, partnerek: Egyesített Szociális Intézmény, a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya, a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatal Népegészségügyi Osztálya, a Pápai Tankerületi Központ, az Egészségügyi Alapellátási Intézet, a Pápai Városi Óvodák, a Pápai Rendőrkapitányság, a Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi- és Érdekképviselői Egyesülete, a Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézet Szakrendelő, valamint a Pápai Polgármesteri Hivatal Szociális és Közigazgatási Osztálya.

A Helyi Esélyegyenlőségi Programot

- szakmai bizottságként a Humánerőforrás Bizottság
- a Pápa Városi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat Képviselőtestülete és a
- a Pápai Német Nemzetiségi Önkormányzat Képviselőtestülete megtárgyalta.

- b) az a) pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program elérhető Pápa város honlapján, így az érintettek megismerhetik a program részletes tartalmát, a tervezett intézkedéseket, így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

Az a) pontban foglaltak partnerek bevonásával HEP fórum működik.

- c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenti.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Alacsony iskolai végzettség, tartós munkanélküliség.	felzárkóztatást, szakképzettség megszerzését segítő képzések
	A szegregátumban hiányoznak az alapvető higiéniai szükség-letek kielégítéséhez szükséges feltételek.	Cserhaj Csillagház és Szolgáltatópont működtetése
	A szegregátumban élők nehezen integrálódnak.	a szegregátumból kiköltöző család támogatása és a szegregátumban élők felzárkóztatása (15 program)
Gyermekek	Gyakori a családok többszöri költözése országon belül és kívül, megnövekedett a csonka és mozaik családok száma.	családi programok, rendezvények szervezése, Kerekítő Manó drámajáték módszertannal
	A hátrányos helyzetű gyermekek korlátozott mértékben vesznek részt kulturális és szabadidős programokon.	hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére kulturális és szabadidős programok
Nők	Magas a terhesség megszakítások száma.	kamaszok részére elkülönített nőgyógyászati rendelés biztosítása, tájékoztató előadások szervezése 14-18 éves korosztály számára
	Családon belüli bántalmazások száma magas, illetve egy részük rejtve marad.	tájékoztató anyagok előkészítése, előadások megszervezése és lebonyolítása
	Mentális zavarokkal küzdő nők számának növekedése.	tájékoztatók a közösségi médiában az elérhető szolgáltatásokról, előadásokról és rendezvényekről (műhelyek).
	Magas az egyedül élő idősök aránya.	a Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi-Érdekképviseleti Egyesülete tevékenységének, programjainak népszerűsítése és az időseket érintő szociális szolgáltatások bemutatása

Idősek	Az idősek áldozattá válása gyakori.	a Rendőrkapitányság munkatársa- inak lakossági fórumokon, Idősek Otthonában, nyugdíjas egyesüle- teknél tartott bűnmegelőzési előadásai, melyről a Médiacentrum rendszeresen tudósít
	Generációk közötti kapcsolat hiánya.	köznevelési intézményekbe járó gyermekek rendszeres - nem csak ünnepekhez kötődő - látogatása az Idősek Otthonába, közösségi szolgálat folyamatos biztosítása
Fogyatékkal élők	Fogyatékkal élő személyek életterének beszűkültsége (akadálymentesítés hiányossága).	Somlai-Batthyány utca lámpás kereszteződés kiépítése
	Fogyatékkal élő személyek életterének beszűkültsége.	a fogyatékkal élő személyek ellátását szolgáló intézményegység bemutatása, a szolgáltatásokhoz és közösségi programokhoz való hozzáférés segítése, a fogyatékkal élők önálló életvitelét segítő egyesületek, klubok támogatása
Több célcsoportot érintő, település- szintű megállapítás	Alacsony a szűrővizsgálatokon megjelentek száma.	tájékoztatók készítése, közzététele a médiában, előadások a szűrések fontosságáról

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák származásuk miatt nem szenvednek hátrányokat.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők aránya és száma folyamatosan csökkenjen.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek esélyegyenlőségének biztosítását

Elengedhetetlennek tartjuk, hogy a nők a testi és lelki egészségük érdekében minden segítséget megkapjanak.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek élethelyzetének változására, különös figyelemmel vagyunk önszerveződő közösségeik működésének támogatására.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők életterének kiszélesítésére.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)

Intézkedés sorszáma	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakpolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok) száma	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményének fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködés-ben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Prevenção, jelentősége az egészségmegőrzésben	Alacsony a szűrővizsgálatokon megjelenések száma.	A szűrővizsgálatok megjelenők számának növelése.	nem releváns	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030	tájékoztatók készítése, közzététele a médiában, előadások a szűrőteszt fontosságáról	Család- és Gyermekjóléti Központ, (csütörtök) Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Egészségügyi Alapellátási Intézet (házi orvosok), Pápai Platan Nonprofit Kft.	2028. 11. 30. (csütörtök)	szűrővizsgálatokon, előadásokon megjelentek száma	A humán és technikai erőforrások rendelkezésre állnak az alapellátásban, illetve a Család- és Gyermekjóléti Központban, a pénzügyi forrást a központi költségvetés, továbbá a közreműködő intézmények biztosítják.	5 év	nem releváns
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	Esélyegyenlőség a foglalkoztatásban	Alacsony iskolai végzettség, tartós munkanélküliség.	Aktív részvétel a munkaerő piacon.	nem releváns	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkóztatási Stratégia 2030: Új Roma Stratégia (2019-2030)	felzárkóztatást és szakképzést segítő megismerési segítő képzések	Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási hivatal Foglalkoztatási Osztálya, egyéb képző intézmények, intézetek	2028. 11. 30. (csütörtök)	indított képzések száma, képzésre jelentkezők száma, képzési eredményesen befejezők száma	A humán és technikai erőforrásokat a Pápai Tankerületi Központ és a képzést indító intézmény, intézet biztosítja. A pénzügyi forrás központi költségvetésből vagy Európai Unió forrásból biztosított.	5 év	nem releváns
2	Egészségügyi program	A szegregátumban hiányoznak az alapvető higiéniai szükségletek kielégítéséhez szükséges feltételek.	Higiéniai szükségletek teljesülése.	Pápa város integrált településfejlesztési stratégiája, Pápa Város Településfejlesztési Konceptója	Új Roma Stratégia (2019-2030.)	Cserhaj Csillagház és Szolgálatpont működése	Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	2028. 11. 30. (csütörtök)	szolgáltatásokat igénybe vevők száma növekedjen	Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, a pénzügyi forrást az önkormányzat az intézmény költségvetésében biztosítja. A technikai felszerelések (épület, mosógép, egészségügyi helyiségek) rendelkezésre állnak.	5 év	nem releváns
3	Szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó felzárkóztató programok	A szegregátumban élők nehezen integrálódnak, leszakadással, vesztézettséggel, területen élők közösségi és egyéni szintű társadalmi integrációja.	Pápa Város Fenntartható Városfejlesztési Stratégiája és TOP Plusz Városfejlesztési Programterve	Új Roma Stratégia (2019-2030)	a szegregátumból kiköltöző család támogatása és a szegregátumban élők felzárkóztatása (15 szemléletformáló, ismeretterjesztő, egészségügyi program)	Pápa Város Önkormányzata és a projekt megvalósításában résztvevők	Pápa Város Önkormányzata és a projekt megvalósításában résztvevők	2028. 11. 30. (csütörtök)	szegregátumból kiköltözők száma, programokon résztvevők száma	TOP Plusz 3.2.1-23 pályázat keretében biztosítható.	5 év	nem releváns

II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Az állandóság hiánya a családok, gyermekek életében	Gyakori a családok többszöri költözése országban belül és kívül, megnövekedett a csonka és mozaik családok száma.	Gyermekek felkészítése nem releváns a változásokra.	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030, Legyen jobb a gyermekeknek Nemzeti Stratégia (2007-2032)	családi programok, rendezvények szervezése, Kerekítő Manó drámajáték módszertanának alkalmazása	Pápai Városi Óvodák, Család- és Gyermekjóléti Központ; Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	2028. 11. 30. (csütörtök)	a programokon, rendezvényeken megjelentek száma	A humán erőforrást és 5 év a technikai feltételeket az intézmények biztosítják, többet pénzügyi forrást az intézkedés nem igényel.	nem releváns
2	Hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása	A hátrányos és hátrányos helyzetű gyermekek korlátozott mértékben vesznek részt kulturális és szabadidős programokon.	A hátrányos és hátrányos helyzetű gyermekek részvételének növelése a programokon.	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030, Legyen jobb a gyermekeknek Nemzeti Stratégia (2007-2032)	hátrányos és hátrányos helyzetű gyermekek helyzeti gyermekek részére kulturális és szabadidős programok szervezése - 40 program	Pápa Város Önkormányzata	2028. 11. 30. (csütörtök)	a programokon részt vevő gyermekek száma	TOP Plusz 3.2.1-23 pályázat keretében biztosítható.	nem releváns
III. A nők esélyegyenlősége										
1	Egészségvédő programok	Magas a terhesség megszakítások száma.	A nem kívánt terhességek számának csökkenése.	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030: A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)	kamaszok részére elkülönített nőgyógyászati rendelői biztosítása, tájékoztató előadások szervezése 14-18 éves korosztály számára	Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézet Szakrendelő, Egészségügyi Alapellátási Intézet, Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat	2028. 11. 30. (csütörtök)	elkülönített nőgyógyászati rendelősen, tájékoztató előadásokon megjelentek és a terhessegszakirások száma	A Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézet Szakrendelőben, az Egészségügyi Alapellátási Intézetnél, a Család- és Gyermekjóléti Központban a humán erőforrás rendelkezésre áll, előadásokhoz a helyiség biztosított. A vizsgálat az Egészségbiztosítási Alaphoz finanszírozott, a tájékoztató anyagokat a Család- és Gyermekjóléti Központ készíti el.	nem releváns
2	Család erősítés nélkül	Családon belüli bántalmazások száma magas, illetve egy részük rejte marad.	Az elkészített - rendőrségi tájékoztató anyagok bemutatása osztályfőnöki órákon, a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat által felhívásoknak szervezett rendezvényeken, amelyek eredményeként a bántalmazások felszűnre kerülnek, illetve megelőzhetők.	Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030: A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)	tájékoztató anyagok előkészítése, előadások megszervezése és lebonyolítása	Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Pápai Rendőrkapitányság, Pápa Város Jegyzője, Pápai Tankertületi Központ	2028. 11. 30. (csütörtök)	forumokon résztvevők és a segítségért kérők száma, hatósági mutatószámok	A humán erőforrást és 5 év a technikai feltételeket a rendőrség, valamint a Pápai Tankertületi Központ biztosítja, az intézkedés külön pénzügyi forrást nem igényel.	nem releváns
3	Egészségvédő programok	Mentális zavarokkal küzdő nők számának növekedése.	Mentális zavarok időbeni felárása és kezelése.	A nők szerepének erősítése a családban és a társadalomban (2021-2030)	tájékoztatók a közösségi médiában az elérhető szolgáltatásokról, előadásokról és rendezvényekről (műhelyek).	Gróf Esterházy Kórház és Rendelőintézet Szakrendelő, házi orvosok, Család- és Gyermekjóléti Központ, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat, Pápai Média centrum	2028. 11. 30. (csütörtök)	a programokon megjelentek száma	A humán erőforrás a járóbeteg-ellátásban rendelkezésre áll. A rendezvényekre meghívott előadók díját a helyi költségvetési forrás terhére a Család- és Gyermekjóléti Központ, a technikai háttérrel Pápa Város Önkormányzata és a Pápai Platán Nonprofit	nem releváns

IV. Az idősek esélyegyenlősége					Kft. biztosítja.						
1	Elmagányosodás kezelése	Magas az egyedül élő idősek aránya.	Aktivitás, függetlenség megőrzése.	Időügyi Nemzeti Stratégia 2023-2024	a Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi-Erdekképviseleti Egyesülete, Pápai Város Önkormányzatának programjainak népszerűsítése és az időseket érintő szociális szolgáltatások bemutatása	2028. 11. 30. (csütörtök)	Pápai Nyugdíjasok Érdekvédelmi-Erdekképviseleti Egyesülete, Pápai Város Önkormányzata, Pápai Platán Nonprofit Kft.	a programokon résztvevők és szociális szolgáltatásokat igénybe vevők száma	5 év	A humán erőforrások rendelkezésre állnak, a technikai erőforrásokat (média-szolgáltatás, helyiségek) a Pápai Platán Nonprofit Kft., a szociális szolgáltatásokat Pápa Város Önkormányzata biztosítja. A megvalósítás pénzügyi többletforrást nem igényel.	nem releváns
2	Áldozattá válás megelőzése	Az idősek áldozattá válásának megelőzése.	Pápa Város Önkormányzatának Bűnmegelőzési és Közbiztonsági Stratégiája	Időügyi Nemzeti Stratégia 2023-2024	a Pápai Rendőrkapitányság munkatársainak lakossági fórumokon, Idősek Otthonában, nyugdíjas egyesületeknél tartott bűnmegelőzési előadásai, amelyről a Pápai Platán Nonprofit Kft. (Médiacentrum) rendszeresen tudósít	2028. 11. 30. (csütörtök)	Pápai Rendőrkapitányság, Pápai Platán Nonprofit Kft.	az időskorúak sérelmére elkövetett cselekmények száma a rendőrségi adatok alapján	5 év	A Pápai Rendőrkapitányság biztosítja az erőforrásokat.	nem releváns
3	Elmagányosodás kezelése	Generációk közötti kapcsolat hiánya.	Hányzó családi kapcsolatok pótlása.	Időügyi Nemzeti Stratégia (2023-2024)	köznevelési intézményekbe járó gyermekek rendszeres - nem csak ünnepekhez kötődő - látogatása az Idősek Otthonába, közösségi szolgálat folyamatos biztosítása	2028. 11. 30. (csütörtök)	Pápai Tankertületi Központ, Pápai Városi Óvodák, Idősek Otthona fenntartója, önkéntesek	látogatások és a közösségi szolgálatot teljesítők száma	5 év	A megvalósítás külön forrásokat nem igényel.	nem releváns
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége											
1	Fogyatékkal élő személyek életterének kiszélesítése 1.	Fogyatékkal élő személyek életterének beszűkültsége.	Mind teljesebb fizikai, információs, és kommunikációs akadálymentesítés.	Országos Fogyatékkösztségügyi Program (2015-2025)	Somlai-Batthyány utca lámpás kereszteződés kiépítése	2028. 11. 30. (csütörtök)	Pápa Város Önkormányzata	akadálymentesített közterület arányának növelése	5 év	Pénzügyi és technikai feltételek biztosításához TOP Plusz pályázati forrás szükséges.	nem releváns
2	Fogyatékkal élő személyek életterének kiszélesítése 2.	Fogyatékkal élő személyek életterének beszűkültsége.	A fogyatékkal élő személy családtagjai terheinek csökkentése, a fogyatékkal élő személy integrációjának segítése.	Országos Fogyatékkösztségügyi Program (2015-2025)	a fogyatékkal élő személyek ellátását szolgáló intézményesség bemutatása, a szolgáltatásokhoz és közösségi programokhoz való hozzáférés segítése, a fogyatékkal élők önálló életvitelét segítő egyesületek, klubok támogatása	2028. 11. 30. (csütörtök)	Pápa Város Önkormányzata, Egyesített Szociális Intézmény, Pápai Platán Nonprofit Kft.	Fogyatékosok Nappali Intézményének kihasználtsága, a támogató szolgáltatást igénybe vevők száma, a közösségi programokon részt vevők száma	5 év	A technikai feltételek (helyiségek, médiacentrum, kisbusz) és a személyi feltételek rendelkezésre állnak. A Fogyatékosok Nappali Intézményének működéséhez a központi költségvetési támogatáson felül az Önkormányzat saját forrást is biztosít, továbbá támogatja a civil szervezeteket.	nem releváns

3. Megvalósítás

3.1 A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

3.2 A megvalósítás folyamata

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése lehet. HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki. a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

A HEP Fórum

elnöke: Pápai Polgármesteri Hivatal Szociális és Közigazgatási Osztály osztályvezetője
állandó tagjai:

- Egyesített Szociális Intézmény intézményvezetője
- Egészségügyi Alapellátási Intézet intézményvezetője
- Pápai Városi Óvodák igazgatója
- Pápai Egyesített Bölcsődék intézményvezetője
- Család- és Gyermekjóléti Központ intézményegység vezetője
- Fogytékosok Nappali Intézménye intézményegység vezetője

A HEF Fórum ülésén - a Fórum elnökének meghívására - a HEP elkészítésében és megvalósításában közreműködő egyházak, civil szervezetek, a Veszprém Vármegyei Kormányhivatal Pápai Járási Hivatalának képviselői is részt vesznek.

A HEP Fórum feladata:

- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább két évente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

3.3. Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására.

3.4 Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja a Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

3.5. Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az Önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - Figyelemmel kíséri azt, hogy az Önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - Támogatnia kell, hogy az Önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.

A település vezetése, az Önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6. Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a **HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

- I. Pápa város Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az ott született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.
- II. Ezt követően Pápa Város Önkormányzatának Képviselőtestülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és .../2023.(XII.21.) számú határozatával elfogadta.

Csatolt melléklet:

- Képviselőtestület elfogadó határozatának kivonata

Pápa, 2023. december 21.

Dr. Áldozó Tamás
polgármester